

Radhusbränder

Bakgrunden till denna – åter reviderade - PM om brandspridning i radhuslängor redovisas i korthet på sidan 4. Redan här görs dock dessa viktiga konstateranden:

- Radhusbränder av onödig omfattning har inträffat även under arbetet med denna nya version. Bränderna vållar alltid stora problem för de drabbade i form av bl a förluster i byggnader och bohag - och ibland därtill med dödlig utgång.
- Bränderna visar åter på vikten av effektiva, förebyggande åtgärder. Nya bilagan 11 redovisar praktiska exempel på genomfört förebyggande. Jag hoppas få tips om fler! (Några av er som nu läser har särskilt ombetts ge fler exempel.)
- Information om åtgärdsbehovet är främst uppgifter för berörda myndigheter och organisationer - men även för kommersiella aktörer. Viktigast är då Boverket - och deltagare i dess referensgrupper för byggnadstekniskt brandskydd. Av dem ska Myndigheten för samhällsskydd och beredskap/MSB framhållas.
- Boverket ska 211130 redovisa ännu en utredning, nu om ombyggnader - klicka [här>>>](#). En "särskild referensgrupp" till detta arbete bildades hösten 2020.
- Ansvar för att genomföra de förebyggande åtgärderna har alltid husens ägare; alltså egnahems/-villaägare, bostadsrättsföreningar eller hyresvärdar - privata eller kommunägda/allmännyttiga.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap uttalade 150330 att en *nationell inventering av brandfarliga radhuslängor* är tänkbar. Mer nedan under "MSB: Probleminventering, samt besiktningsförrättare och fast.-mäklare". Tanken är klok, och brandmyndigheternas inventeringar är en utmärkt början!

Jag hoppas nu att många ska följa tipset att använda "Radhusbränder" t ex såhär:

- Lagg den på er *webbplats* - dvs följ exemplet [här>>>](#) som jag tackar Lennart Broberg för! Och/eller använd ert *nyhetsbrev* - antingen för att skicka ut den, eller för att berätta för era läsare hur de kan få den vi mail från mig. Är Du är kommunal konsumentvägledare? Lagg då in den i "*Portalen*". PM:an ska alltid vara/göras fritt tillgänglig för envar - precis som ni själva ju nu har fått den!
- Nyttiggör den i egen *undervisning* eller *utbildning* - eller t o m *marknadsföring*

Er hjälp men att sålunda sprida PM:an - i befintligt skick, alltså med bl a angivande av källa - vore mycket värdefull. Jag avser då lika mycket er som jobbar i offentligt verksamhet som er i konsumentorganisationer - och även i näringslivet.

Jag hoppas ni som fått PM:an - av mig, eller på annat sätt – även ger kommentarer/klargöranden/kompletteringar för beaktande vid kommande revideringar/omarbetningar. Tips om namn på fler som antas ha intresse – inkl deras E-postadresser - välkomnas! (Å andra sidan: Vill någon slippa fler utskick ber jag att få mail om den saken.)

Täby som ovan, Sverker Thorslund

P.S. Tidigare har mail med PM:or från [BoKunskap](#) - i serien enligt nästa sida - råkat hamna i "skräplådan" hos någon adressat. *Måtte så ej ske med detta mail!* D.S.

Adress	Telefon	E-post/Webbadress	Bank mm	Org.-nr
Milstensvägen 42 187 33 Täby	Mobil: 0768-58 59 99	sverker.thorslund@gmail.com www.bokunskap.se	1) Swedbank. K:to: 913 196 003-2 Clearingnr: 83279 2) Bankgiro 292-2086	410924-1259 F-skattebevis finns.

Denna serie från **BoKunskap** upptar per idag följande PM:or, här i bokstavsordning och med uppgift om datum för den aktuella/senast utgivna versionen:

Bluffakturor - Hur man sätter stopp för dem	091126
Bo-diskriminering	101003
Bo-egenåtgärder	100618
Bo-lagar	100405
Bo-länkar	090312
Bo-ombildning.....	100409
Bo-skadeförebyggande	090822
Bostadsköp och säljarbeställd besiktning	200222
Bo-villkor	200116
Bostadsrättsproblem	201213
”Bo-stadsrättsråd”, mina bästa	190613
Bra och dåliga ombud	090322
Konsumentvägledning via Facebook	200130
Mina 12 bästa råd till bostadsköpare	200120
Nya bostadsrätter med fel eller brister vid inflyttning ..	200605
Parkering på tomtmark: Regler och konsumentråd	210110
Radhusbränder	210314
Skulder, fakturor, avgifter, inkasso	130904
Visselblåsarna - och deras fiender	201019

Samtliga fås m hj a ett mail: <mailto:sverker.thorslund@gmail.com>

Några gäller områden där skeenden ändras i särskilt snabb takt och där tät uppdatering krävs. *Bostadsrättsproblem, Parkering på tomtmark: Regler och konsumentråd* samt *Radhusbränder* och *Visselblåsarna - och deras fiender* är sådana promemorior.

Vidare finns samband mellan flera. Tydligast uttrycks detta i att *Visselblåsarna...* innehåller material ur *Bostadsrättsproblem, Parkering...och Radhusbränder*.

Internet är en viktig förutsättning för alla PM. Därför bör rapporten "Svenskarna och Internet 2019" uppmärksammas: Klicka [här>>>](#). Ur sammanfattningen:

"Det digitala utanförskapet minskar men är ändå fortfarande påtagligt i vårt samhälle. Det blir extra tydligt i årets rapport när vi sätter strålkastarljuset på de digitala samhällstjänsterna, som exempelvis e-tjänster inom sjukvården, kollektivtrafiken och Skatteverket, som är till för alla medborgare."

Ni som får PM:or – och anser innehållet värdefullt – ska därför veta att ni gärna får ge dem till även mindre nätvana aktörer. För att dessa ska kunna ta del av den information som finns s a s ”bakom länkarna” är särskild omsorg från er sida nödvändig.

Innehåll/Rubriker	Sid.
Kort bakgrund	4
Radhusdefinition(er) - och något om vindsbränder i andra byggnader	5
Viktigt problemområde - men besvärligt	6
Uppsala brandförsvar: <i>Otillräckligt brandskydd i hälften av radhusen idag</i>	7
Väldokumenterat (miss)förhållande	8
Boverket	8
Boverkets insynsråd	8
Referensgruppen för byggnadstekniskt brandskydd/"Stora gruppen"	9
Särskilda referensgruppen brandskydd	9
Boverkets byggregler	10
Några publikationer från Boverket	10
Konsumentverket – och konsumentvägledarna	12
MSB: Probleminventering, samt besiktningsförrättare och fast.-mäklare	13
Domen	15
Radhus med äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt	16
"Vems är bollen?"	16

Bilagor	<u>Sidan</u>
1 Brandsäkerhet i radhus: inventering av radhus i Jönköpings kommun	18
2 Brister i befintliga radhus leder till onödiga miljonbränder	20
3 Radhusbränder - varför de dödar och växer sig stora	23
4 Radhusbränderna måste bli färre!	24
5 Radhusbränderna <i>måste</i> bli färre 2.0	26
6 Bränder i radhuslängor 1996 och senare – 81 exempel	29
7 Brandspridningsrisken i radhuslängor kan minskas	39
8 Mailväxling med Boverket 140212 – 160411 – utdrag	41
9 Brandskydd i radhus, Brandkåren Attunda, informationstext	44
10 Radhus: Brandriskinventering - och information via media	47
11 Praktikexempel på väl upplagt/genomfört förebyggande	54
12 Boverket ifrågasatt - av Räddningstjänsten i Karlstadsregionen	55

Kort bakgrund

Ett företag som jobbar med brandskydd berättar [här>>>](#) bl a följande:

Varje år rycker räddningstjänsten ut på ca 200 bränder i radhus, kedjehus och parhus ...

Räddningstjänsten Syd granskade under två års tid ca 2000 radhus inom kommunerna (Malmö, Lund, Burlöv, Eslöv och Kävlinge). Resultatet visade att bara vart tredje radhus hade tillräckligt bra brandskydd. Vart åttonde radhus kunde Räddningstjänsten inte kontrollera alls, eftersom de helt saknade vindslucka. I dessa radhus gick det alltså inte ens att inspektera brandskyddet. ...

Enligt gällande brandskyddsregler ska ett radhus stå emot en brand i 60 minuter innan elden sprider sig till lägenheten intill. Men i praktiken har branden spridit sig vidare till grannarna inom bara 5-15 minuter, vilket medför stora svårigheter för räddningstjänsten, som både ska hinna evakuera dem som bor i radhusen och samtidigt hinna släcka eldsvådan.

Det är inte bara Räddningstjänsten Syd som undersökt brandskyddet hos radhusen. Flera räddningstjänster i Sverige har gjort detsamma och fått ungefär samma resultat som Räddningstjänsten Syd. Uppsala Brandförsvaret gjorde en inventering och den visade att 51 procent av radhusen hade brister i brandskyddet. Enligt ... (SCB) fanns det ungefär 300 000 radhus i Sverige år 2017 (Källa: [SCB:s statistik från Fastighetstaxeringsregistret](#)).

Till detta - och till vad som sagts på sidan 1 om bakgrunden till denna reviderade PM om brand i radhuslängor - ska nu i korthet läggas följande:

- Den mest omfattande brand jag sett - hittills - inträffade 5 januari 2019. En hel "lägenhetslänga" med 16 hyresbostäder - klicka [här>>>](#) - i Hengan på Orust totalförstördes. Kring totalförstörda *hyresbostäder* är juridiken för de drabbades del rätt speciell - något som redovisats ovan.
- En brand som var nummer två i samma område inträffade i Fullersta, Huddinge k:n, i maj (2018). Brand nummer ett skedde 2008. Liknande har hänt i andra områden - t ex i Åstorp i Skåne, se närmast nedan.
- En radhusbrand är ofta mycket dramatisk. I maj 2017 ödelades nio bostäder i Sandviken. Bilderna i Gefle Dagblad - klicka [här>>>](#) - talar sitt tydliga språk. Ett skrämmande brandförlopp i Åstorp 2012 - nr 3 (!) sedan 2000 i radhusområdet, utan att områdets brandskydd stärkts – visas i ett klipp på Youtube: Klicka [här>>>](#).
- Byggåtgärder kan verksamt minska brandspridningsrisken. Det i sin tur räddar stora ekonomiska värden – och människoliv.
- Berörda beslutsfattare i Sverige bör dra egna slutsatser efter att ha studerat diskussionen om åtgärder - klicka [här>>>](#) - till följd av katastrofen i Grenfell Tower på många särskilt brandfarligt uppförda bostäder i Storbritannien. (Där - men ännu ej här... - reagerar bl a kreditgivare.)

- Personer som bor i radhusen torde ha låg kunskap om ovanstående. Ansvariga för t ex brand/säkerhet får förutsättas veta mycket mer.

Under arbetet med att uppdatera PM:an fick jag syn på dokumentet "Register över ca 880 stora bränder och andra olyckor före 1950 skapad av Värmlands Brandhistoriska Klubb", klicka [här>>>](#). Det är - för mig - ingen orimlig tanke att *myndigheter på riksplanet* med ansvar på området radhusbränder skulle göra en liknande sammanställning som den *frivilliga krafter* sålunda gjort. Bl a vore en sådan av värde i den utvärdering av förebyggande insatser som är en av mina huvudtankar med den här PM:an.

Radhusdefinition(er) - och något om vindsbränder i andra byggnader

När jag här talar om *radhus* ingår byggnader som t ex i media ibland kallas *lägenhets-/hyres-/bostadslängor*. Vikten av detta står klar för den som inser att googling på "radhusbrand/-länga" mm ej med säkerhet fångar upp även lägenhets-/hyres-/bostadslängor.

Visar bilder - eller annan dokumentation - att en "lägenhetslänga" (motsv) ej torde vara att betrakta som radhus tas den branden förstås inte med. Exempel på detta är dels en brand i Karlstad 2001 och en i Åmål 2003 som jag nu tack vare från MSB erhållen dokumentation kan redovisa, dels en brand i Skövde 2019. De två förstnämnda bränderna nämns i "Boverket informerar 2003:6" - klicka [här>>>](#) - som jag ska återkomma till under rubriken *Några publikationer från Boverket* nedan.

- Karlstadbranden 2001 beskrivs [här>>>](#) och [här>>>](#). Att redovisningen är viktig också för brandspridningsförebyggande i befintliga *radhuslängor* framgår av att även i sådana uppträder de fel som konstaterades, och som antas ha bidragit till det snabba/omfattande/allvarliga förloppet. Utdrag: "Bostadshuset, som bestod av fyra våningar, var en vinkelbyggnad där respektive byggnadskropp var 110 och 60 meter långa. En person omkom och fem fick föras till sjukhus på grund av branden, alla boende i bostadshuset. Totalt evakuerades 150 människor"
- Åmålsbranden inträffade den 23 maj 2003. Den dokumenteras i fem pdf-filer som MSB sänt mig. Mest omfattande av dem är "PM, Hyreshusbrand, Andréegatan 5A, Åmål 030524" på 19 sidor plus bilaga, gjord av Räddningstjänsten i Karlstadsregionen och sänd 030630 till Räddningsverket/SRV. (Åmål hade fler hyreshusbränder vid ungefär den här tid, och [här>>>](#) beskrivs en - från 2005.) Avsnitten "Detta är ett riksomfattande problem" och "Boverkets reaktion på bränderna i Karlstad och Åmål" på sid 18-19 i Räddningstjänstens PM rymmer viktig information och kritik. Jag återger detta i bilaga 12 nedan.
- En brand i januari 2019 i Skövde - klicka [här>>>](#).

Det ovan sagda avses förtydliga/förbättra Wikipedias skrivning [här>>>](#) om hus ...*sammanlänkade i ytterväggarna. Det finns olika typer...: vanligt radhus, kedjehus och parhus.*

Viktigt problemområde - men besvärligt

Brand och brandspridning ser jag som ett viktigt - men besvärligt - område inom radhusboendet. Av dem som direkt berörs är ändå säkert många ovetande såväl om skillnader i brandspridningsrisk mellan radhuslängor som byggts vid olika tidpunkter som om vad de kan göra för att nedbringa risken.

Ännu mer okänt är säkert att ägare till radhus, alltsedan 150420 då Kamrarrätten i Stockholm avkunnade sin prejudicerande dom, faktiskt kan åläggas att vidta verksamma åtgärder. (Mer om domen under särskild rubrik nedan.)

Därför behövs sedan länge - bland annat - ökad kunskap, och god information! Jag syftar då på information som är:

- *Sammanhållen,*
- *övergripande,*
- *företrädesvis kostnadsfri,*
- *och som det - vid behov – är lätt kan få kontakt med/del av,*
- *samt som dessutom i bästa fall dessutom relativt lätt kan uppdateras.*

Myndigheter har ett ansvar för att ge sådan information. Här finns dock tydliga brister; beklagliga och onödiga, men fullt möjliga att genast börja avhjälpa. Det känns bra att här visa vad t ex Uppsala brandförsvaret och Räddningstjänsten Dalamitt gör för att öka berörda konsumenters kunskap, och därmed bidra till nedbringa riskerna för fler radhusbränder.

Intresseorganisationer har också sitt ansvar. Jag avser då organisationer för:

- Konsumenter; många som bor i berörda radhus är med i organisationer.
- *Andra* ägare av radhus(längor) än enskilda konsumenter; bland bostadsrättsföreningar som äger berörda radhus och hyresvärdar som gör det är många organiserade.
- Försäkringsgivare; många bolag som står för brand- och andra försäkringar av berörda radhus är organiserade.
Lovvärt agerande av Länsförsäkringar Jämtland med anledning av en brand i maj 2016 visas i bil 6.
Länsförsäkringar Östgöta uttalade sig i september 2018 om bl a skadeersättning efter inträffade radhusbränder, klicka [här>>>](#). Utdrag:
– *Vid nästan varje radhusbrand så är risken för spridning överhängande, inte minst för att branden kommer in till nästa bostad via takfoten. Därför är det bra att räddningstjänsten inventerar radhusens brandskydd, ...*
... *Boverkets regler om att brandcellsavskiljande väggar stå emot en brand i 60 minuter har varit kända länge.*

– Det är något som Boverket har uppmärksammat sedan 2003 och därför är det bra att man nu vidtar åtgärder för reglerna efterlevs.

Räddningstjänsten i Östra Götaland ... rekommenderar husägarna att förbättra brandskyddet inom två år.

Hur kommer försäkringsbolagen att se på brandskyddet om två år.

– De har ju satt .. slutdatum och informerat husägarna. Vi kommer egentligen inte se så mycket annorlunda på det när vi gör våra brandskadetredningar. Vi kommer att se om fastighetsägaren följer reglerna utifrån vad som gällde för året då huset byggdes och gjort de förbättringar som krävs, säger Bertil Jansson.

Riskerar husägare som inte följt rekommendationerna en sänkning av ersättningen vid skada?

– Det kan bli en nedsättning av ersättningen. Men det får nog utredningen visa från fall till fall,

- Byggtreprenörer; många av dem är organiserade.
- Besiktningsförrättare; dito.
- Fastighetsmäklare; många mäklare som förmedlar bostäder i berörda längr är med i organisationer – och/eller i stora skrämmäklarkedjor.

Media har här visat sig vara en aktör av stor betydelse. Brinnande radhuslängor rapporteras - eftersom det ofta dramatiska skeendet bedöms ha stort nyhetsintresse. Detta är värdefullt i sig - som offentligt, lättillgängligt underlag för sammanställningar av antalet händelser. Utan det materialet – dessutom tillgängligt på nätet – hade det här dokumentet ö h t inte varit möjligt.

- Ibland går medias rapportering ännu längre, genom att ange hur brandspridningsriskerna skiljer sig åt mellan radhuslängor av olika ålder. Ett bra exempel finns [här>>>](#).
- Ibland gör journalister dessutom sammanställningar av vilka tidigare bränder som har ägt rum. Ett annat bra exempel är DN-artikeln [här>>>](#).

Även inom forskarvärlden ägnas radhusbränder en del intresse, t ex vid Luleå Tekniska Universitet och Lunds tekniska högskola. Vad jag därvidlag f n känner till redovisas nedan.

Uppsala brandförsvaret: Otillräckligt brandskydd i hälften av radhusen (idag)

Fackfolk – bl a på Boverket och MSB – känner sedan decennier till den högre risken för snabb brandspridning i äldre radhuslängor; jfr rubriken ”Väldokumenterat (miss)förhållande” nedan.

I artikeln [här>>>](#) om storbranden i juli 2006 i Trosa med rubriken *Svenska radhus en dödsfälla* framgår detta tydligt. I bilaga 6 får den branden en särskilt ingående redovisning. Vidare finns där en myndighetskommentar om att inte rekommendera förebyggandeåtgärder. Efter det - rätt märkliga - uttalandet har vi fått en dom som gör att ägare till befintliga radhus med för stor brandspridningsrisk kan åläggas att vidta förebyggande åtgärder. Domen är prejudicerande - även om andra brandmyndigheters senare utfärdare förelägganden har överklagats. Läs mer under rubriken "Domen" nedan.

Den 7-8 april 2016, dvs 10 år efter Expressens artikel, hölls under de s k BIV-dagarna i Luleå ett föredrag kallat *Brandskydd i radhus brister*. Där angavs brandskyddet vara otillräckligt i hälften av radhusen. Många utanför berörda fackkretsar som får vetskap om situationen torde finna den rätt uppseendeväckande. Rubriken fortsatte: *Vad kan man göra åt det? Johan Svebrant, Uppsala brandförsvaret delar med sig av sitt förebyggande arbete.*

Väldokumenterat (miss)förhållande

I bilaga 10 har jag sammanställt exempel på hur radhusbränder/hög brandspridningsrisk dokumenterats. Tyvärr är den redovisningen – även sammantagen, och inklusive litteraturhänvisningarna – närmast en droppe i havet.

Så hoppet lever att ni som får PM:an - helst i samverkan – ska vilja dra era strån till stacken i ett strategiskt arbete för att via information och andra åtgärder nedbringa antalet radhuslängor med förhöjd brand(spridnings)risk i Sverige.

Information om planerade åtgärder från er som fått PM:an vore en uppskattad "utvärdering" av dess innehåll - och en uppmuntran att jobba vidare!

I det arbete som förhoppningsvis ska påbörjas från berörda aktörers sida i syfte att effektivt förebygga brandspridning i befintliga radhuslängor tycker jag att inspiration bör kunna fås från den systematik som visas [här>>>](#) och vars syfte är långsiktigt råda bot på ett annat aktuellt och allvarligt samhällsproblem, nämligen gängvåld och annan organiserad brottslighet.

Boverket

Boverkets insynsråd

I Boverkets Insynsråd - klicka [här>>>](#) - deltar bl a Sveriges Allmännyttan och Hyresgästföreningen. Detta förenklar insynen i de referensgrupper där brand skyddsarbetet bedrivs. Minnesanteckningar förs, nästa möte blir 210505.

Referensgruppen för byggnadstekniskt brandskydd/"Stora gruppen"

Gruppen nämns återkommande. Skälet är enkelt: Att gruppen fungerar väl har stor betydelse för ifall strävan att genom bl a information till boende i radhus *förebygga* bränder ska bli framgångsrik - eller ej.

[Här>>>](#) framgår bl a att när detta skrivs är medlemmarna - i ordningsföljd enligt länken - förutom Boverket:

Arbetsmiljöverket, Brandskyddsföreningen, Byggmaterielindustrierna, Byggherrarna, Fastighetsägarna (deltar även i insynsrådet), Föreningen för

brandteknisk ingenjörsvetenskap (BIV), Föreningen Sveriges Brandbefäl, Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer, Luleå Tekniska universitet, Lunds universitet - Avdelningen för brandteknik, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Rise, Svensk Försäkring, Sveriges Brandkonsultförening, Sveriges Byggindustrier samt Sveriges Kommuner och Regioner. (Vilka personer som deltar samt resp deltagarorganisations hemsida visas.)

Nästa möte i "stora gruppen" blir först i slutet av nästa år (2022); datum är inte fastställt ännu.

Korta minnesanteckningar läggs ut på hemsidan. [Här>>>](#) visas anteckningar från möten åren 2010-2020. Utförligare minnesanteckningar - från några av mötena - finns också på nätet. Utöver nu nämnda anteckningar har jag ingen insyn i gruppens arbete. Att det kritiserar(t)s av företrädare för medlemmarna visar dock t ex en kort TT-intervju [här>>>](#) med Anders Edstam, vice brandchef:

"Brandsäkerheten i radhus får kritik. Det går att förbättra brandskyddet, men många byggföretag följer Boverkets krav som enligt kritiker är alldeles för låga.

- Ansvaret för den låga nivån ligger på Boverket. Deras teoretiska modell om att en vägg ska hålla elden borta i 60 minuter fungerar inte, säger vice brandchef Anders Edstam vid Södertörns brandförsvarsförbund till TT."

Rubriken "Boverket ifrågasatt - av Räddningstjänsten i Karlstadsregionen" i bilaga 12 visar extern kritik mot verkets arbete med brandskydd.

I god tid före det till 201103 planerade sammanträdet mailade jag till den numera sammankallande. Mitt förslag då var att denna min PM åtminstone skulle bli omnämnd, en strävan jag kommer att fortsätta.

"Särskilda referensgruppen brandskydd"

Sent år 2020 bildade Boverket - klicka [här>>>](#) - en "särskild referensgrupp" för att arbetet på brand-/byggreglernas kommande utformning ska få bättre input från branschen. De som där företräder "branschen" är - och som synes har ingen från organisationer för dem som äger/bebor radhus kommit med:

Malin Tindberg Region Skåne; Magnus Nordberg Brandkonsultföreningen; Nils Johansson LTH; Michael Försth LTU; Nina Gustafsson Brandbefälen; Hans-Eric Zetterström Svensk försäkring; Karlsson Per MSB; Lisa .Björk Brandskyddsforeningen.se; Ulla Rosenius arbetsmiljöverket; Patrik Johansson RISE; Pia Hermansson byggnadsinspektörerna; Björn Yndemark byggmaterialindustrin; Nils Olsson BIV; Nina Schröder SIS. (Listan är - utan redigering - utskrivet från mail som Boverket sänt mig.)

Bildandet av "särskilda referensgruppen" motiveras också av att de närmaste årens verksamhet blir lite intensivare, och att Boverket kan inte kräva att alla i "stora gruppen" - som möts en, max två, gånger per år - deltar, då det är frivilligt, och verket inte betalar för medverkan i sina referensgrupper.

Boverkets byggregler

Byggreglerna avseende brand framgår [här>>>](#). Inte enkelt att ta del av, ens om man - som jag - har särskilt intresse. Tänk då hur t ex radhusboende - eller media som vill berätta - har det. Alltnog: Fram till längst 211130 är reglerna åter föremål för översyn - klicka [här>>>](#) - och nu är fokus på ombyggnad. Som ovan sagts har en "särskild referensgrupp" till detta arbete bildats hösten 2020. Resultatet av en tidigare gjord översyn redovisade Boverket i december 2020 - klicka [här>>>](#). Ifall dessa översyner öht är relevanta för reglerna om just brandskydd kommer att visa sig.

Tilläggas bör att följande skrivning från verkets sida bör omarbetas så att det viktiga rättsfallet [här>>>](#) - omnämnt på en rad ställen i denna PM - beaktas:

"Boverkets regler om brandskydd är inte retroaktiva, så du behöver inte ändra din byggnad om vi ändrar reglerna. Men vissa andra regler kan du behöva anpassa dig till retroaktivt. Du har också en skyldighet att underhålla byggnaden så att brandskyddet inte blir sämre bara för att byggnaden blir äldre."

(Som texten nu lyder kan framförallt boende/-organisationer bli vilseledda.)

Några publikationer från Boverket

Till behovet av ändrad text på Boverkets hemsida - se närmast ovan - kommer vikten av att två publikationer i serien "Boverket informerar" revideras:

- *Brandspridning via vindar* [här>>>](#), nr 2003:6, med följande på sändlistan: "Länsstyrelsen (länsarkitekter), kommuner (stadsbyggnadskontoret) och räddningstjänsten."
I nr 2003:6 är det viktigt att notera två viktiga meningar och en till dem kopplad fotnot: "Räddningsverket har utrett och dokumenterat två omfattande vindsbränder. I båda dessa fall har runt tjugo lägenheter totalförstörts i översta planet på flervåningshus. Räddningsverkets observatörsrapport P22-408/02 och PM med dnr. 120-3596-2003". Viktiga fakta om och slutsatser av de bränderna redovisar jag dels under rubriken "Radhusdefinition(er) - och något om vindsbränder i andra byggnader" ovan, dels i bilaga 12 där jag refererar allvarlig kritik mot Boverket.
- *Vindsbränder i radhus och flerbostadshus* [här>>>](#), nr 2008:4, med följande på sändlistan: "Tillsynsmyndigheter (kommunala nämnder och länsstyrelser)."

Jag anser att också nr 2008:4 bör omarbetas. Bl a domen från Kammarrätten i Stockholm med nr 5993-14 från 150520 bör då beaktas. Grundat på den kan ju ägare till befintliga radhus åläggas att vidta verksamma, förebyggande åtgärder mot hög brandspridningsrisk. Boverket har fått mitt förslag om detta. För att informationen ska nå enligt denna PM viktiga mottagargrupper som hyresgäst-, bostadsrätts- och villaägarorganisationer bör ambitionen vara att ge den omarbetade versionen betydligt vidare spridning är de två tidigare.

Om "referensgrupp brandskydd" ska tilläggas att jag i skrivelse redan för så länge sedan som 140224 - till dess då sammankallande - framförde åtgärdsförslag, med motiveringar. Grundtanken i dem är naturligtvis att förslag/åtgärder måste vara *kända för dem de berör*, annars kan de inte fungera. Noterbart är då att gruppen alltjämt saknar företrädare för personer som bor i husen - och att berörda ägarorganisationer blott har *en* representant, nämligen Fastighetsägarna Sverige.

Boendeorganisationerna - dvs Villaägarna och Hyresgästföreningen/HF - är alltså ej med, men HF ingår i Boverkets insynsråd - klicka [här>>>](#). (Att organisationerna för bostadsrätts-*havare* saknas spelar nog mindre roll.) Men både här och i Insynsrådet saknas HSB Riksförbund och Riksbyggen, dvs bostadskooperationen - och organisationen Bostadsrätterna. *Det är inte bra!*

Boverkets dnr 2397/2015 gäller handläggning inledd vid min tidigare kontakt med referensgruppen. Bilaga 8, "Mailväxling med Boverket 140212 – 160411 – utdrag", visar mailande mellan tidigare föredraganden och mig.

Såvitt gäller konkreta åtgärder från verkets sida är, kort uttryckt, mailandet i allt väsentligt resultatöst. Jag beklagar givetvis detta.

Men jag hoppas att påvisad utveckling - tillsammans med förslag avseende bl a skriftserien "Boverket Informerar" enligt ovan - ska få myndigheten att vid närmare eftertanke ändra sin hittillsvarande inställning. Detta kan t ex ta sig följande uttryck:

- Vidgad sammansättning/arbete i referensgruppen för brandskydd.
- "Boverket informerar" 2008:4 omarbetas av informationsansvariga. Därvid kompletteras de digitala versionerna av 2003:6 och 2008:4 lämpligen genom att hänvisning till ersättaren skrivs in. (Alternativt tas 2003:6 och 2008:4 bort från nätet.)

Både vid omarbetningen av nr 2008:4 och för arbetet i referensgruppen ger information [här>>>](#) från Brandskyddsföreningen utmärkt inspiration:

"Det räcker inte att reglera byggprocessen så att det blir svårare att bygga fel i framtiden. Vi behöver även ta hand om de riskkonstruktioner som redan finns. Med tanke på kostnaderna är det naivt att tro att byggherrar eller fastighetsägare rättar till problemen på eget initiativ. Därför bör det vara självklart för kommunerna att inventera fasaderna på höga

och komplexa byggnader, och att rikta förlägganden mot de riskkonstruktioner som identifieras.

Sedan tidigare finns goda exempel på tillsyn av bristfälliga konstruktioner. Inom räddningstjänsten var det länge känt att radhus från 60- och 70-talet hade ett bristfälligt brandskydd. För några år sedan inventerade därför Uppsala Brandförsvaret kommunens radhusbestånd och riktade förelägganden mot de ägare vars byggnader hade de allvarligaste bristerna. Vissa förelägganden överklagades ända till Kammarrätten, men räddningstjänsten fick bifall i samtliga instanser. Åtgärderna kan därför anses vara prejudicerande.

Många kommuner har följt exemplet och riktat förelägganden mot radhus där brandskyddet brister. Nu bör ett liknande arbete initieras för att identifiera farliga fasadkonstruktioner. För byggnader som uppförts de senaste tio åren är tillsynen främst ett uppdrag för kommunens byggnadsnämnd med stöd av Plan- och bygglagen, medan det för äldre byggnader är Räddningstjänsten som gör tillsynen med stöd av Lagen om skydd mot olyckor."

Även Arbetsmiljöverkets ambitiösa lilla skrift *Privatpersoners hantering av asbest*. är utmärkt som ledstjärna vid omarbetningen av omarbetningen av "Boverket informerar". Ur texten:

"Arbetsmiljöverkets regler riktar sig till företag och gäller enbart yrkesmässig hantering av asbest. Reglerna gäller därför inte privatpersoner som hanterar asbesthaltigt material. Vi rekommenderar dock att man för sin egen och sina anhörigas säkerhet följer verkets regler om hur man hanterar asbest på ett säkert sätt. ...".

Så viktig är alltså asbestfrågan att Arbetsmiljöverket här t o m går utanför sina primära målgrupper! (Jag fann skriften via länken [här>>>](#) - men den blir av någon anledning inte klickbar i texten nu.) Att Arbetsmiljöverket ingår i båda referensgrupperna bör underlätta en s a s informationsmässig samsyn de två myndigheterna emellan.

Säkert skulle det minska bränderna - och skadorna i pengar och liv!

Måtte detta få de som sköter informationsverksamheten - och de som ansvarar för referensgruppen - att nu ta emot mina förslag i positiv anda! (Dvs inte reagera med att jag "lägger mig i" deras jobb.) Då kan det för snart sju år sedan inledda skeendet, beskrivet i bilaga 8, till sist ha fått avsett resultat. Och då kanske bilaga 8 kan slopas - i kommande upplagor.

Konsumentverket - och konsumentvägledarna

Konsumentverket är myndigheten vars oöverträffade kontaktnät - dvs kommunernas konsumentvägledare - under nästan hela mitt yrkesliv varit den självklara kanalen för att nå konsumenterna med för dem viktig information.

När radhusboende undrar över eventuellt förhöjd risk för brand/-spridning i sina hem är konsumentvägledaren den kanske mest naturliga källa de har för vederhäftig - och kostnadsfri - information. Vägledaren i sin tur kan hänvisa konsumenterna till på området sakkunniga – dels i kommunen, dels utanför.

Jag befarrar att vägledarna idag inte har bra information att erbjuda radhusboende som tar kontakt för att få råd. Och är råd okända - för dem det vederbör – så kan de förstås inte fungera. PM:an är ett ringa försök att råda bot här; jag hoppas att de vägledare som står på sändlistan vill dela med sig till kollegor i andra kommuner – och sedan informera mig om sin(a) åtgärd(er). "Portalen" - som jag tidigare nämnt - är då en mycket lämplig väg/kanal.

MSB: Probleminventering, samt besiktningsförrättare och fastighetsmäklare

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har viktiga uppgifter när det gäller radhus/-bränder. Till dem hör probleminventering.

Under arbetet med föreliggande revidering fick jag syn på "Olycksutredningar från kommuner" - klicka [här>>>](#) - på hemsidan. Den omfattande dokumentationen från kommunerna - f n från åren 2009-2020 - som alltså redovisas digitalt ger mig intrycket att MSB, såvitt gäller tiden ifråga, enkelt kan sammanställa en riksomfattande redovisning av bränder i radhuslängor. (Till Räddningsverket ingavs motsvarande rapporter åren 1996-2008, och även dem förfogar MSB förstås över.) Relevanta delar av det sammantagna materialet skulle MSB sedan kunna redovisa i Boverkets referensgrupp, till grund för överväganden där om lämpliga informationsåtgärder med bl a de i frågan berörda organisationerna som målgrupper.

Jag hoppas att MSB och Boverket nu tar detta under övervägande.

Mer om MSB. Ur ett dokument på hemsidan från 150330 - som man nu tyvärr tycks ha tagit bort - är bl a följande värt att här citera:

”Dödsbrandsinventering Bränder i radhus

Räddningstjänsten Syd har påbörjat en inventering av radhus i sitt område och definierat problem i 4 nivåer. De har inventerat 1500 lägenheter. En väg att få ut information om bristerna i brandskydd i radhus är att gå via mäklare eller den förening för besiktningsmän som finns. Räddningstjänsten Syd lyfter frågan här i samverkansgruppen och föreslår en grupp kring frågan för att göra en nationell inventering.

Patrik Perbeck tar med frågorna till Boverket och fortsätter diskussionen om vad som är möjligt och rimligt från Boverket och MSB.”
([Här>>>](#) var länken till dokumentet.)

Tanken på en grupp för inventering är klok. Nationella uppgifter bör kunna fås vid genomgång av de regionala/lokala inventeringar som görs av brand-

myndigheter. Bilaga 10 "Radhus: Brandriskinventering - och information via media" redovisar dem jag f n känner till - men säkert finns det fler.

MSB tar även upp vad fastighetsmäklare, besiktningsförrättare och branschorganisationer för dessa skulle kunna bidra med. Båda yrkesgrupperna har nämligen tagits upp tidigare av MSB - som tänkbara/lämpliga informationsbärare. Texten [här>>>](#) är intressant: Utdrag:

"Erfarenheter visar att brandsektionering mellan lägenheterna ofta fungerar. Problemet är när branden sprids till husens vindar. Det kan ske från lägenheten direkt eller via takfoten. Om branden börjar utomhus eller när lågor slår ut genom fönster sker en snabb spridning till vinden. Då ska brandsektionering på vinden hindra att branden sprids. Om så ändå sker går den ofta ner i andra lägenheter och hela längan förstörs.

I de flesta fall ska det finnas en brandsektionering på vinden som står emot en brand i 30 minuter. Brandsektionering på vindar fungerar dock inte alltid. De kan vara dåligt utförda eller så har man gjort hål i dem för till exempel kablar. Håltagningar ska tätas ordentligt och hålla emot en brand lika länge som brandsektioneringen.

Gör inga hål i lägenhetens tak för infällda lampor eller kabeldragningar. Där finns också en brandsektionering som ska hindra en brand från att spridas till vinden från lägenheten.

MSB rekommenderar att ägare eller innehavare av radhus inspekterar sina vindsutrymmen även om det bara är låga krypvindar, och noga kontrollerar tätheten. Man kan ta hjälp av en stark lampa och belysa utrymmen – om ljus syns på andra sidan finns otätheter. Inspektionen bör organiseras gemensamt av dem som bor i området och den som äger husen. Då behövs ritningarna som visar konstruktionen. Brister kan åtgärdas även om det ibland blir kostsamt.

En kontroll bör även ske i samband med att man säljer eller köper radhus. Fråga mäklaren om råd kring hur detta kan gå till.

Vad gör vi åt problemet

Flera kommuner har uppmärksammat problemet med brandspridning i radhus och har därför genomfört inventeringar i radhusområden tillsammans med fastighetsägarna, till exempel Lerum och Sörmlandskustens räddningstjänst. Det är framförallt en kommunal tillsynsfråga.

MSB arbetar med problematiken genom den nationella strategin för stärkt brandskydd hos den enskilde med fokus på bränder i alla bostäder. I arbetet deltar bland annat Boverket."

Bra resonerat, anser jag. Men ser problem ifråga om vilket engagemang frågan får: Hur försöker MSB säkerställa att de närmast berörda - alltså de som nyttjar och/eller äger radhus, fastighetsmäklare m fl - verkligen får del av myndighetens information/råd?

Vidare: Under boendetiden och vid köp av begagnat radhus är besiktning viktig. Vid köp ingår inspektion av - tillgängliga - vindsutrymmen i spekulantens/köparens lagfästa undersökningsplikt. Varje mäklare är ålagd att ge skriftlig information till köpare/spekulant om den plikten. Branschorganisationen Mäklarsamfundet var dock - vid min förfrågan – obekant med att MSB uppmanar köpare att fråga mäklare. Man sade också att medlemmarnas kunskaper i allmänhet inte räckte för att besvara hithörande frågor. Så i praktiken – för köparna/ägarna/mäklarna - fungerar inte MSB:s råd, tyvärr.

Medlemmar i SBR Byggingenjörerna kan - på begäran - undersöka även brandspridningsegenskaper. Till skillnad från Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer (FSB) är Byggingenjörerna dock inte med i Boverkets referensgrupp.

Och den besiktning/kontroll som FSB-medlemmar gör har främst andra syften än SBR-medlemmars.

Domen

[Här>>>](#) är den lagakraftvunna dom som nämnts även tidigare. Det klargörs där att radhusägare kan föreläggas att vidta åtgärder som minskar risken för brandspridning. Den meddelades 150420 av Kammarrätten i Stockholm. Att senare utfärdare förelägganden i några fall överklagats visar artikeln [här>>>](#) i tidningen Räddningsplankan - utgiven av RäddSam F, ett samarbetsorgan som 13 kommuner i Jönköpings län och Ydre kommun i Östergötland samt SOS Alarm bildat. Inget överklagande ledde till ändring i sak, men tiden för avhjälpande förlängdes något. Kammarrättens dom är mao prejudicerande.

Det är av stor vikt att alla närmast berörda informeras om vilka risker det är fråga om, och om åtgärder som kan komma att avkrävas *ägarna* till radhusen/radhuslängorna ifråga. När domen var en nyhet intresserade sig media som syns t ex [här>>>](#). Ibland nämns den åter, klicka t ex [här>>>](#), men att kunskapen verkligen hålls levande är en angelägen uppgift för många av er som läser PM:an!

En "nollvision" för nedbrunna radhuslängor på sikt är fullt rimlig. (Jag såg *Brandskydd 2015* - klicka t ex [här>>>](#) - som ett lämpligt tillfälle för att dels lansera visionen, dels diskutera de konkreta åtgärder på kort och lång sikt som Kammarrättens dom ger anledning till, samt hur dessa bäst ska utvärderas. Tyvärr togs det tillfället inte tillvara.)

I det följande tar jag upp fler tankar kring förebyggandearbetet. En hel del av idéerna har - enligt min uppfattning - klar anknytning till Boverkets referensgrupp brandskydd.

Radhus med äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt

Det är viktigt att agera utifrån att radhus/radhuslängor som berörs har olika upplåtelseformer.

De flesta torde vara antingen *äganderätter/egna hem* eller *bostadsrätter*.

Men även radhus upplåtna med *hyresrätt* berörs. Branden i Henån på Orust, den hittills största, är ett exempel. Andra är branden i Trosa, de tre (!) bränderna i Åstorp, den i Tullinge/Botkyrka och den i Söderala/Söderhamn i september 2020. (Jfr *Bränder i radhuslängor 1996 och senare – 68 exempel*, bilaga 6.) Det kan då gälla såväl kommunalt/allmännyttigt ägda längor som privata hyresvärdars. De drabbade hyresgästerna har - ifråga om själva bostaden - en juridiskt extra utsatt situation. Följande vet hyresrättsligt kunniga, men säkert är det okänt för andra - såväl inom media som då det gäller de allra flesta hyresgäster vilka drabbas.

Hyresrätten "förfaller" vid totalskadande brand. Det saknas då *laglig* rätt att återflytta - om husen byggs upp. Och värden är inte heller *ålagd* att ge dem som drabbats annan bostad.

Promemorian *Hyresgästskydd när en lägenhet förstörs* [här>>>](#) med beteckningen Ds 2018:18 redovisar ingående den rådande situationen och vilka åtgärder som kan anses påkallade. (Till nästa uppdatering hoppas jag ha fått Justitiedepartementets svar på min fråga om tidsplanen för propositionen.)

Varför *en* nyttjanderätt förfaller medan *en annan* - bostadsrätten - inte drabbas så tål att fundera över. I bostadsrätt har det, såvitt jag vet, aldrig satts ifråga att längorna byggs upp - och att drabbade bostadsrättshavare då flyttar tillbaka. (Vilket ju gäller även för av de boende ägda radhus, där allt detta ju är frågor för fastighetsägaren och dennes försäkringsgivare.)

Organisationer till vilka de här husen(s ägare) är anslutna blir givetvis viktiga i det informations-/åtgärdsarbete som - efter domen i Kammarrätten - fått ännu större betydelse än tidigare.

"Vems är bollen?"

Rubriken ovan lånar jag från artikeln i bilaga 2: *Brister i befintliga radhus leder till onödiga miljonbränder*. Författarna räknar upp ett antal tänkbara aktörer som kan anses "ha bollen", och kommenterar själva var och en. Jag ska nu kommentera framställningen.

Byggreglerna

Att byggregler inte kan - som författarna skriver - återopas retroaktivt upphörde att gälla 150420 i och med den ovan redovisade lagkraftvunna kammarrättsdomen [här>>>](#). Ägaren kan sedan dess - av Räddningstjänsten - föreläggas att vidta åtgärder som minskar risken för brandspridning.

Berörda statliga o kommunala myndigheters normala informationskanaler

Författarnas konstaterande enligt följande stämmer med min erfarenhet: *De normala informationskanalerna från statliga och kommunala myndigheter på området når generellt inte till fastighetsägaren till ett radhus, oavsett om denne är ett företag, en bostadsrättsförening eller en privatperson.*

Men denna riskabla och onödiga situation kan förändras. Min huvudtanke är att initiativet bör tas av Boverket, inom ramen för referensgruppsarbetet. *Dit bör åtminstone bostadsrättsorganisationerna och Villaägarna nu inbjudas!*

Fastighetsägarna själva - och försäkringsbolagen/-branschen

Att ägarna har ansvar då det gäller åtgärder för att nedbringa förhöjd brand-spridningsrisk i äldre radhuslängor förnekar nog ingen. Inte heller att försäkringsgivare - både ifråga om fastighets- och lösöreförsäkringar - ansvarar för att på lämpliga sätt dels påvisa risksituationen, dels verka för att risker nedbringas. (På andra försäkringsområden är det arbetsättet snarast branschrutin.) Därvidlag är jag alltså ense med författarna. Om åtgärdskostnader saknar jag egen kunskap. Men författarnas resonemang enligt följande - i förening med vad jag sett på annat håll om saken - känns klokt: *En undersökning av om den avskiljande konstruktionen ovan vindsbjälklaget finns och är bra nog är relativt enkel och kostnaderna för åtgärderna kan nog tyckas rimliga i förhållande till den vinst man gör i fråga om skydd.*

Författarnas verklighetsförankrade slutord sätter fokus på precis rätt fråga: ***Det förutsätter dock att man alls vet att det kan finnas ett problem i den egna fastigheten/bostaden.***

Med detta sagt övergår jag till detaljredovisningen i följande 12 bilagor - i hopp om ni som läser ger innehållet där det stora intresse som det förtjänar!

Brandsäkerhet i radhus: inventering av radhus i Jönköpings kommun

Detta är en uppsats för yrkesexamina på grundnivå från Luleå/Institutionen för samhällsbyggnad. (Se även bil. 10, "Radhus: Brandriskinventering - och information via media.")

Författare: [Arvid Kinnerberg](#); [2009]

Nyckelord: [Brandsäkerhet](#); [Radhus](#);

Sammanfattning: Under sommaren 2008 och 2009 har Jönköpings räddningstjänst inventerat radhusen och undersökt deras brandskydd i kommunerna Habo, Mullsjö, Vaggeryd och Jönköping. Arbetet utfördes av under-tecknad. Detta examensarbete berör inventeringsarbetet i Jönköpings kommun.

Ett radhus har i denna studie definierats som:

- En byggnad där bostäderna på något sätt är sammanbyggda.
- Byggnaden ska innehålla tre, eller fler bostäder.
- Ifall de olika våningsplanen i fastigheten är indelade i flera bostäder/ lägenheter ses byggnaden ej som ett radhus utan anses vara ett flerfamiljshus.

Radhusen har lokaliserats, undersökts och fotograferats. Vid inventeringen bedömdes ifall radhuset har ett bra eller dåligt brandskydd. Denna information lades sedan in i ett datorprogram (Kartago). Vid en eventuell brand i ett radhus skall ett brandbefäl lätt kunna använda sig av detta datorprogram för att komma åt den information som finns lagrad om radhuset. Informationen som finns lagrad i datorprogrammet kan vara till stor hjälp eftersom den underlättar beslut som brandbefälet måste ta, såsom exempelvis hur mycket resurser som bör tillkallas till branden. Tyvärr är delar utav resultatet av inventeringen sekretessbelagt. Detta medför att resultatet i rapporten är begränsat.

När inventeringen sammanställdes visade det sig att ungefär en tredjedel av de inventerade radhusen har dåligt brandskydd. Det visade sig även, efter att radhusen delats in i kategorier efter byggår, att radhus byggda på 60- och 70-talet hade sämst brandskydd.

Förutom att hjälpa till med beslut vid en insats, så kan inventeringen även förbättra det brandförebyggande arbetet i kommunen, eftersom de dåliga radhusen upptäckts. När de dåliga husen hittats kan räddningstjänsten informera husägaren om hur brandskyddet kan förbättras. Den svaga länken i radhusens brandskydd har visat sig vara den ventilerade takfoten, vilket var en vanlig byggkonstruktion under 60- och 70-talet. Det smidigaste och billigaste sättet att förbättra brandskyddet i radhus är i de flesta fall att på olika sätt brandsäkra takfoten.

 [KLICKA HÄR FÖR ATT SE UPPSATSEN I FULLTEXT.](#) (PDF-format)

(Avskrift: *Text* i artikeln, ej figurer/bilder och motsv)

Bilaga 2

Brister i befintliga radhus leder till onödiga miljonbränder.

Claes Malmqvist och Daniel Bönström, tidningen ”Bygg & teknik” 6/2010.

Man läser ofta i media om radhusbränder, och hur flera familjer blir hemlösa i stort sett varje månad. Detta är egentligen onödigt och kan avhjälpas med en relativt liten investering. Man kan på så sätt rädda mycket stora värden på befintliga radhus.

Orsaken till de snabba förloppen är svagheter i brandskyddet mellan lägenheterna. Det beror ofta på brister i konstruktionerna på radhusen, inte minst i fråga om deras vindar. Dessa brister finns i hela Sverige och kan oftast lätt åtgärdas – men det känner inte de som bo i husen till.

Omfattningen på radhusbränder:

Radhusbränder blir i princip alltid familjetragedier, eftersom hela hem förstörs.

Omfattningen på skadorna vid dessa bränder är dessutom avsevärt större än vad byggreglernas skyddsnivå avser. Sedan flera decennier är kravet på brandskyddet utformat på sådant sätt att en brand ska begränsas inom en bostadslägenhet (en egen brandcell) i minst 60 minuter. Vid bränder i radhus blir dock skadorna oftast mycket mer omfattande och det är mycket vanligt att branden ödelägger flera hem i samma brand samt att detta sker inom en betydligt kortare tidsrymd än 60 minuter.

Detta sker trots att räddningstjänsten ofta finns nära till hands, och trots att branden upptäcks tidigt. Brandspridningen fördröjs inte i en timme i praktiken, snarare handlar i många fall om maximalt 5 till 15 minuter.

Räddningstjänstens insatstid kan i bästa fall vara 5 till 10 minuter – men för en stor del av Sveriges invånare ligger den på 15 till 30 minuter. Räddningstjänsten hinner inte fram innan brandspridningen är mycket omfattande, och de får inrikta sig på att begränsa skadorna på en hel radhuslänga istället för i en enskild lägenhet.

Vad är det som händer?

Varje bostadslägenhet ska vara byggd som en egen brandcell, det vill säga en enhet med förmåga att hindra brandspridning under de inledande 60 minuterna till eller från intilliggande brandceller. Ofta sprider sig branden till vinden avsevärt snabbare. Brandspridning via fönster och ventilerad takfot tar cirka 5 till 10 minuter, och brandspridning via genomföringar eller vindsbjälklag kan ta allt från 5 minuter till flera timmar, beroende på konstruktion.

Vindarna är ofta krypvindar med träkonstruktioner och det saknas ofta avskiljande väggar mellan lägenheterna ovan vindsbjälklaget. Detta beror på

en olycklig tankelapsus som ibland görs fortfarande: Vindsbjälklaget ovan lägenheterna utförs för att klara 30 minuters brand vilket skulle innebära totalt 60 minuters skydd mellan lägenheterna, det vill säga 30 plus 30 är lika med 60. Detta fungerar dock i princip enbart med betongkonstruktioner, eftersom de flesta träkonstruktioner inte klarar 30 minuters brand ovanifrån. Resultatet blir att branden bryter igenom taket till vinden och sedan sprider den sig över hela vinden på några få minuter.

Skadekostnader

Kostnaderna för ett radhus varierar naturligtvis, men man kan generalisera en del och säga att en återuppbyggnad kostar uppskattningsvis två till tre miljoner kronor per bostadslägenhet. Till detta kommer värdet av själva bostadshuset som kan vara allt från några hundra tusen till flera miljoner kronor beroende på inredning och ägodelar. Utöver detta kommer personliga värden i form av saker och minnen. En skada i en bostadsrätt hamnar med andra ord i princip alltid i mångmiljonbelopp för varje bostad. Det är heller inte säkert att det praktiskt går att bygga upp exempelvis fem av åtta lägenheter i en skadad radhuslänga. Kostnaderna för återuppbyggnad kan med andra ord bli avsevärt större.

Den enkla lösningen – en brand- avskiljande vägg och en tät takfot

Vilka möjligheter finns det att åtgärda brister i det befintliga radhusbeståndet?

Lösningen är att fördröja brandspridningen, och förhindra att brandens omfattning blir större än räddningstjänstens resurser klarar av. Detta kan man göra genom att dela av vinden med en brandklassad vägg, som ska stå rakt ovanpå och följa en lägenhetsskiljande vägg. Det är en enkel väggkonstruktion som kan bestå av dubbla gipsskivor på båda sidor om en regelstomme av trä- eller plåtreglar – minst 70 mm tjock. Mellan reglarna sätts mineralullsisolering. Takskivan, ofta råspont, kläs med gips på undersidan på båda sidor om väggen (minst 60 cm ut). Takfötterna utförs täta i sin helhet och förses med brandventiler, alternativt utförs täta minst två meter på vardera sidan om väggen. Det är viktigt att kallvindens ventilation ses över och kompletteras för att undvika fuktskador på vinden.

Åtgärds-kostnader

Artikelförfattaren Daniel Bönström studerar på byggingenjörsprogrammet vid Karlstads universitet. I sitt examensarbete undersöker han bland annat vilka kostnader som är förknippade med åtgärder av avskiljande väggar. Kostnaderna för detta varierar naturligtvis, och det finns anledning att åtgärda en hel huskropp åt gången, eftersom man i många fall måste ta upp taket för att kunna bygga väggen.

I examensarbetet har översiktliga kostnadsuppskattningar gjorts i fråga om material, arbete, etableringskostnader och maskinhyra, både för nybyggnad av avskiljande vägg och komplettering av befintlig vägg.

Kostnaderna är beräknade utan eventuellt ROT-avdrag. I det fall flera väggar åtgärdas samtidigt sjunker kostnaderna per åtgärdad vägg, i synnerhet om detta arbete kan göras i samband med andra åtgärder, exempelvis ny tak-täckning eller liknande. Kostnaderna för åtgärden kan då ses som relativt sett begränsade, framförallt i förhållande till en brandskada i ett hem.

Fungerar det?

Eftersom detta är en efterhandskomplettering kan det finnas många praktiska svårigheter att få konstruktionen tät och utförd enligt alla typgodkännanden. I slutänden är det ändå så att en sådan här vägg kan bromsa spridningen avsevärt, och ger räddningstjänsten en rimlig chans att göra en insats där de kan rädda egendom.

Vems är bollen?

Byggnaderna som drabbas är befintliga. Om byggreglerna uppfyllts vid byggandet eller inte har därför ingen praktisk betydelse, eftersom byggnadsnämnder normalt inte följer upp byggnader tiotals år efter slutförandet. Byggreglerna är heller inte retroaktiva, varför denna typ av kunskap inte kommer att medföra efterkrav på åtgärder.

Räddningstjänstens tillsynsområde omfattar normalt inte brandskyddskontroll i radhusvindar, varför felaktiga konstruktioner inte kommer att korrigeras efter förelägganden.

De normala informationskanalerna från statliga och kommunala myndigheter på området når generellt inte till fastighetsägaren till ett radhus, oavsett om denne är ett företag, en bostadsrättsförening eller en privatperson.

Trots allt är det slutligen fastighetsägaren och även försäkringsbolagen som har Svarte Petter på hand. En undersökning av om den avskiljande konstruktionen ovan vindsbjälklaget finns och är bra nog är relativt enkel och kostnaderna för åtgärderna kan nog tyckas rimliga i förhållande till den vinst man gör i fråga om skydd. Det förutsätter dock att man alls vet att det kan finnas ett problem i den egna fastigheten.

Kommentarer av Sverker Thorslund:

- Se även bil. 10, "Radhus: Brandriskinventering - och information via media."
- Kammarrättens dom – som kan läsas [här>>>](#) - visar att författarens skrivning enligt följande ej längre gäller fullt ut: "Byggreglerna är heller inte retroaktiva, ..." .

(Avskrift)

Bilaga 3"Radhusbränder - varför de dödar och växer sig stora"

Trägårdh, Frans [LU](#) (2011) In LUTVDG/TVBB--5341--SE
[VBRM01](#) 20102
[Division of Fire Safety Engineering](#)
[Division of Risk Management and Societal Safety](#)

Abstract

This report is dealing with row house fires and the variables that causes these fires. Statistics show that fires in row houses tend to have a greater risk of killing people and to spread across their homes compared to other kinds of residents. Several variables are examined through statistic analysis and case studies to get a picture of the most common causes of fires in row houses and what could be the underlying causes of the fires. The results show that technical malfunctions, forgotten cigarettes and stoves cause a great deal of the dangerous fires especially when no fire detector is present. Studies of social factors are presented, but more research is needed to assure how they affect row house fires.

Please use this url to cite or link to this publication:
<http://lup.lub.lu.se/student-papers/record/1787015>

(Kommentar av Sverker Thorslund: Artikeln *Storbrändernas gåta på spåren* från mars 2012 skildrar forskning vid avdelningen för brandteknik och riskhantering på Lunds tekniska högskola. Radhusbränder och Frans Trägårdhs arbete nämns. Artikeln ska tidigare ha varit utlagd [här>>>](#) - men länken fungerar inte, och att googla artikelrubriken nu var resultatlös.)

Radhusbränderna måste bli färre!

Radhuslängor som brinner, måste det verkligen vara ett så återkommande problem? Större engagemang från fler kan minska onödigt lidande och skada, spara stora belopp för husägare och försäkringsbolag och rädda liv, anser Sverker Thorslund.

En brand- och byggkunnig sa nyligen till mig: – Det är först när det blir dödsbränder eller storskador som frågan kommer upp. För att sedan sjunka i glömska igen.

Till de viktigaste aktörerna inom förebyggandet hör tveklöst Boverkets referensgrupp brandskydd. Ändå saknas där företrädare för dem som bor i husen, och berörda ägarorganisationer har en representant. Var är boendeorganisationerna Villaägarna och Hyresgästföreningen för dem som äger respektive hyr radhus? Var är HSB, Riksbyggen och Bostadsrätterna samt SBC? Och var är Konsumentverket med sitt oöverträffade kontaktnät, kommunernas konsumentvägledare? När boende undrar över eventuellt förhöjd risk för brand i sina radhus är konsumentvägledaren den kanske mest naturliga källa de har för vederhäftig – och kostnadsfri – information. Men jag fruktar att konsumentvägledarna i dag inte har något att erbjuda de radhusboende som kontaktar dem för att få råd. Och är råd okända för dem det vederbör fungerar de inte!

På Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps hemsida kan man läsa: "MSB rekommenderar att ägare eller innehavare av radhus inspekterar sina vindsutrymmen även om det bara är låga krypvindar. Inspektionen bör organiseras gemensamt av dem som bor i området och den som äger husen. Då behövs ritningarna som visar konstruktionen. Brister kan åtgärdas även om det ibland blir kostsamt. En kontroll bör även ske i samband med att man säljer eller köper radhus. Fråga mäklaren om råd kring hur detta kan gå till."

Både under boendetiden och vid köp av begagnade radhus är besiktning alltså viktig. Vid köp ingår inspektion av vindsutrymmen i den lagfästa undersökningsplikten. Fastighetsmäklare är ålagda att skriftligen informera köpare om vad undersökningsplikten omfattar. Sakkunskap om besiktning har medlemmar av SBR Byggingenjörerna – och på begäran kan de undersöka även brandspridningsegenskaper. Men SBR ingår inte i Boverkets grupp, till skillnad från Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer. Den besiktning/kontroll FSB:s medlemmar gör sker i andra sammanhang än SBR:s. Mäklarsamfundet var vid min förfrågan obekant med MSB:s köparuppmaning att fråga mäklaren.

Branschorganisationen Svensk Försäkring ingår i referensgruppen. Radhus som är belånade har alltid brandförsäkring, så bolagen har en naturlig väg för kontakt med försäkringstagare i syfte att ge dem information om bland annat skadeförebyggande åtgärder. Kontakt med branschen ger mig intrycket att man är intresserad av att öka och förbättra denna information. Jag

anser att varje bolag även bör överväga sänkta försäkringspremier i radhuslängor där risken för spridning av brand har minskats till i dag gällande nybyggnadskrav genom effektiva, gemensamma åtgärder. Det är lika naturligt som att ge rabatt till den som skaffar larm! Och väl så naturligt som det är att rabattera för medlemskap i till exempel någon boendeorganisation, vilket ju också förekommer.

Själv har jag inte teknikkunskap. Men artiklar och rapporter jag läst gör att jag anser detta förebyggande som fullt tekniskt möjligt. Rätt planerat bör det också – i regel – kunna vara byggnads-/boendeekonomiskt överkomligt.

Det här debattinlägget hoppas jag ska ge fart på riksplanet åt en process som jag tidigare i år startat lokalt i Täby, där jag bor. Som alltid är jag optimistisk. Tillsammans – i en vidgad krets, starkt resultatinkriktad, inom Boverkets referensgrupp – kan vi säkert uppnå många färre brunna radhuslängor i framtiden.

Det är på tiden att Sverige säger adjö till ”strategin” att dödsbränder eller storskador är det enda som gör att den här frågan kommer upp – och att den sedan åter sjunker i glömska!

LÄS MER

■ lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1787015&fileId=1787017 Radhusbränder. Varför de dödar och växer sig stora, Tekniska högskolan vid Lunds universitet (2010).

■ epubl.ltu.se/1402-1552/2009/139/LTUDUPP-09139-SE.pdf Om brandsäkerhet i radhus.

■ Husbyggaren nr 2–10: Radhusbrand sprids snabbt via ventilerad takfot.

SVERKER THORSLUND

Bostadsexpert och fd avdelningsdirektör Konsumentverket

Vad tycker du? Mejla gärna: sverker.thorslund@gmail.com

Sverker Thorslunds kommentar - efter publiceringen: Länkarna under ”Läs mer” har slutat fungera.

Radhusbränderna måste bli färre 2.0 (Avskrift: Husbyggaren nr 5/2018. Utgivare: SBR.) **Bilaga 5**

I Husbyggaren nr 1, 2014, belyste jag de allt för vanligt förekommande radhusbränderna. Jag har sedan dess fortsatt att följa utvecklingen och jag kan tyvärr konstatera att det finns skäl att vara fortsatt bekymrad.

Frågan alla – men framförallt de som enligt nedan har särskilt ansvar – sedan länge bort ställa sig är: Varför uppstår dessa bränder, gång på gång? Bland fackfolk är riskerna välkända, och det finns goda möjligheter att med aktiva och passiva brandskyddsmetoder minska dem.

Brand och brandspridning är ett viktigt och besvärligt område inom radhusboendet. Av dem som direkt berörs är många ovetande, dels om skillnader i spridningsrisk mellan längor byggda vid olika tidpunkter, dels om vad de kan göra för att minska risken. Att radhusägare, efter dom 5993-14, meddelad 20 maj 2015 vid Kammarrätten i Stockholm, kan åläggas att vidta verk samma åtgärder är nog ännu mindre känt.

Det som behövs är bl.a. ökad kunskap och god information. Jag syftar på information som är:

- sammanhållen
- övergripande
- företrädesvis kostnadsfri
- lätt att ta del av
- aktuell, ska vara lätt att uppdatera.

Myndigheter har ansvar för att ge sådan information.

På riksplanet kan dåvarande Räddningsverkets exempel inspirera t.ex. Boverket och MSB/Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Räddningsverkets nu nedlagda tidning Sirenen nr 5/2007: ”Bor du i radhus och det börjar brinna hos din granne då är risken stor att det snart brinner även hos dig. Radhusbränder blir ofta allvarliga. ...kräver flest dödsoffer av alla boendeformer i förhållande till antal bränder. Det stora problemet är brister i avskiljning mellan radhusen, bränderna sprids för lätt”.

Bland regionala och lokala myndigheter är det positivt att kunna visa det ansvar som t.ex. Uppsala brandförsvaret, Räddningstjänsten Dala Mitt och senast Södertörns brandförsvaresförbund tar. Det sker juridiskt, genom att driva rättsfall, genom att inventera radhuslängor inom sina ansvarsområden och/eller genom åtgärder för att öka berörda konsumenters kunskap. Värdefulla bidrag till minskade risker för fler radhusbränder!

Intresseorganisationer har också ansvar. Jag avser då organisationer för:

- Konsumenter; många som bor i radhus är med i organisationer.
- Andra ägare av radhuslängor såsom Brf:ar och kommersiella hyresvärdar
- Försäkringsgivare
- Byggentreprenörer
- Besiktningsförrättare
- Fastighetsmäklare

Även landets universitet och högskolor samt forskningsinstitut har möjlighet att ytterligare bidra till ökad kunskap.

Media har visat sig vara en mycket viktig aktör. Brinnande längor rapporteras, det ofta dramatiska skeendet tillmäts stort nyhetsintresse. Detta är värdefullt i sig, som offentligt, lättillgängligt underlag för sammanställningar av antalet händelser. Detta nyhetsmaterial har varit en förutsättning för den här artikeln.

Ibland går medias rapportering längre, genom att ange hur spridningsriskerna skiljer sig åt mellan radhus med olika byggår och typ. Ibland görs dessutom sammanställningar av tidigare bränder. Ett bra exempel är denna, nu rätt länge sedan, i DN publicerade artikel (22 maj 1999): ”Radhusbränder: Dåligt brandskydd i många radhus. Låga krav på 60-talet. Först på 70-talet började man bygga brandväggar ända upp till yttertaket.”

Artiklar i Husbyggaren ingår i mina försök att bidra till minskning av dessa onödiga bränder. En annan del är en PM som jag regelbundet reviderar – och mailar ut. I den återfinns ni ytterligare exempel och även utförliga referenser till det jag kommenterat i denna text. Välkomna att höra av er och föreslå sedan förbättringar till mina kommande upplagor.

SVERKER THORSLUND

Bostadsexpert och f d avdelningsdirektör, Konsumentverket
sverker.thorslund@gmail.com

FAKTARUTA

Bränder där fler än en lägenhet/bostad drabbats. (Obs: fler fall kan finnas).

2014	MARS	Långa brann i Gävle. Spred sig till alla husens tak.
	MARS	Två längor, Lextorp i Trollhättan. Sju familjer hemlösa.
2015	JUNI	Kraftig radhusbrand i Enånger, tre av fyra huskroppar.
2016	JANUARI	Radhuslänga i Vårberg. Tak och krypvind totalskadade.
	APRIL	Hel radhuslänga i Upplands-Väsby.
	NOVEMBER	Brand i Laholm, spreds via köksfläkt, vinden öppen i längan.
2017	MAJ	I längan där branden startade: 3 lägenheter av 6 helt utbrunna, 1 till allvarligt skadad. I den dit branden spreds: 6 lägenheter utbrunna. Sandviken
	JULI	Brand spred sig snabbt till hela taket på fem hus. Gävle

- 2018 MARS/APRIL Radhuslänga Orust.
MAJ Sex radhus svårt skadade på Mossvägen i Fullersta.
JULI Elva lägenheter i en länga drabbade i Helenelund, Sol
lentuna.
SEPTEMBER Radhuslänga i Södertälje, fick brinna ned till grunden.

I de bränder från 970516 och framåt som visas nedan har uppskattningsvis närmare 400 bostäder totalförstörts - eller blivit svårt brand-/vatten-/rökskadade.

Gemensamt för bränderna är att flera bostäder i en länga har drabbats - eller sådant i en länga som är "bostadsgemensamt" har drabbats, t ex vinden. Alltså är t ex bränderna [här>>>](#) år 2014 och [här>>>](#) år 2020 ej med. (Om 2014 års brand: *"Tack vare att vinden var sektionerad blev det inte någon brandspridning till intilliggande lägenheter. Boende i grannlägenheterna kände av brandlukt några dagar, men ingen rök eller sot spred sig till lägenheterna intill. Vattenskadorna efter räddningsinsatsen var också mycket mindre än normalt."* (Olycksutredning brand i radhus i Göteborg 2014.)

Säkerligen har jag inte hittat *samtliga* bränder från de åren. Ändå anser jag mig ha lyckats visa på problemets allvar - och därmed på behovet av åtgärder som fortsatt kan förebygga brand.

Till i tidigare upplagor rapporterade bränder kommer nu fler längor där flera bostäder skadats - eller där en hel länga brunnit ned. En del har jag tidigare missat, medan andra inträffat/rapporterats efter förra upplagans publicering.

Förebyggandeåtgärderna kan förstås vara olika. Brandorsaker/-förlopp mm varierar – liksom vilka slutsatser som de ansvariga inom t ex berörda kommuner dragit.

Bränder i radhus konstateras nedan ha inträffat i 52 kommuner:

- Alvesta, Avesta,
- Borås, Borlänge, Botkyrka,
- Ekerö, Falkenberg,
- Filipstad, Färgelanda,
- Gislaved, Gnosjö, Gävle, Göteborg,
- Halmstad, Hedemora, Herrljunga, Huddinge, Hudiksvall, Huskvarna,
- Järfälla,
- Karlstad, Kristinehamn,
- Laholm, Luleå,
- Malmö,
- Nynäshamn, Nässjö,
- Orust,
- Partille, Piteå,
- Sandviken, Staffanstorps, Stockholm (Gubbängen, Segeltorp, Sättra, Vällingby och Vårberg), Strömstad, Strömsund, Svedala, Söderhamn, Södertälje,
- Tranemo, Trollhättan, Trosa, Täby,
- Upplands-Bro, Upplands Väsby, Uppsala,
- Vallentuna, Växjö,
- Åsele, Åstorp,
- Örebro, Östersund och Österåker.

Jag har sänt PM:an till så många konsumentvägledare jag kunnat, ty de är - i mina ögon - en naturlig funktion för konsumenter att kontakta för vägledning även på det nu aktuella området. [Här>>>](#) visas vilka av kommunerna som - när detta skrivs - har resp inte har kommunal konsumentvägledning. Som framgått hoppas jag att PM:an läggs in i "Portalen", vägledarnas egen informations-/faktabank - som når dem alla.

Det är främst medias förtjänstfulla bevakning som - tillsammans med egen rapportering från berörda brandmyndigheter - givit oss alla möjligheten att ta del av den redovisning som ska följa. I nu slutförda revideringen har jag haft nytta av den sammanställning MSB gör av räddningstjänsternas olycksutredningsrapporter och som f n täcker åren 2009-2020 - klicka [här>>>](#). (I "Utkiken" går det att söka information om t ex radhus - klicka [här>>>](#). Jag upptäckte detta av en händelse och blev intresserad. Men har för närvarande blott ytlig kunskap om innehållet.)

Då media alltså måst bli min huvudkälla ligger det i sakens natur att ju länge tillbaka i tiden det brunnit i en radhuslänga desto lägre är sannolikheten att den branden finns med.

År 1992 - 1999

- Oktober 1993, Brunna, Kungsängen, Upplands-Bro kommun. Då detta är den tidigaste brand jag - hittills - påträffat väljer jag att rätt utförligt referera DN-artikeln [här>>>](#). *En radhuslänga på fem hus brändes ut vid en våldsamt brand Radhusen var av den konstruktion som var populär på 70-talet och som då fick stor kritik för sin brandfarlighet. Avsaknad av brandsektionering på vindarna mellan radhusen, träbalkonger och innertak av plast tros vara orsaken till att branden .. fick ett så häftigt förlopp. - Brandteknikerna är inte klara med vad som orsakat branden, men husen saknar sektionering och åtminstone ett av dem hade vävplasttak, säger brandmästare Börje Lundvall granskande förödelser.*
- Vi ska byta innertaken så snart det går, berättar Inger Andersson skärpad efter nattens hemiska upplevelse då radhuslängan nästgårds brann ned. När det yrde gnistor och brann och rök som mest stod jag med brandsläckaren beredd på balkongen och i badrummet hade jag gjort i ordning vattenslangen.
- Jag bytte innertaken direkt då jag flyttade hit 1981, berättar Ismail Kilibic, något lättad då han skådar förödelser i det svarta spretande byggskelettet.
- Jag hoppas inte det här påverkar min köpare från kontraktsskrivning, säger Kjell Andersson, som är på väg att flytta från samfälligheten och några timmar senare ska träffa mäklare och köpare till hans radhus. Skrämda av hur det gick vid en radhusbrand söder om stan, så bytte vi ut vävtaken 1974 då vi flyttade hit.
- Juni 1996, Tullinge, Botkyrka kommun. *En kraftig brand rasade i en radhuslänga i Tullinge tidigt på lördagsmorgonen. Fem radhus av nio totalförstördes. Klicka [här>>>](#).*

- Maj 1999 - maj 1997: Se redovisningen närmast nedan.
- Maj 1999: *Sex villor på Ekerö ligger förkolnade efter en våldsam radhusbrand i går* - klicka [här>>>](#) Och [här>>>](#) står följande om händelsen: *Anledningen till att branden i radhusområdet på Ekerö i går fick ett sådant våldsamt förlopp är att det saknas brandväggar som sträcker sig upp i takkonstruktionen. En så kallad krypvind löper ovanför lägenheterna och där finns ingenting som hindrar eldens framfart.* Ur DN:s ambitiösa faktaruta - från TT: ”Under de två senaste åren har flera radhusbränder inträffat:
 - 13/3 1999: Fem bostäder i radhuslänga i Borås förstörda.
 - 28/2 1999: Fyrfamiljshus i Gävle. En lägenhet totalförstörd, tre rök-skadade.
 - 27/1 1999: Radhuslänga med fyra lägenheter i Piteå. Tre av lägenheter-na förstörda.
 - 23/12 1998: Nedbrunnen radhuslänga i Avesta. En person innebränd.
 - 21/12 1998: Radhuslänga i Stjärnsund utanför Hedemora i Dalarna nedbrunnen. En person innebränd, en person fick allvarliga rök-skador.
 - 2/12 1998: Radhusbrand i Malmö. En lägenhet totalförstörd, grann-lägenheten rökskadad.
 - 1/1 1998: Fem familjer förlorade sina hem i ett radhusområde i Sätra söder om Stockholm.
 - 23/11 1997: Fem av sex radhuslägenheter nedbrunna i centrala Nässjö.
 - 3/6 1997: Tio radhuslägenheter i Lindome utanför Göteborg skadade.
 - 16/5 1997: Sju radhuslägenheter totalförstörda vid brand i Strömstad.”

År 2000 - 2005

- Mars 2000: Järfälla. *Häftig radhusbrand i Kallhäll i morse. Sex lägenheter totalförstördes – två personer fick föras till sjukhus.* Klicka [här>>>](#).
- Juni 2001: Botkyrka. *Tre radhus totalförstördes och ett fick omfattande rök- och vattenskadorna vid en häftig brand i Norsborg i Botkyrka kommun.* Klicka [här>>>](#).
- Januari 2002: Åstorp. *Tre lägenheter förstördes helt vid en brand natten till i dag i en radhuslänga på Ekebrogatan i Åstorp. Radhuslängan har ett platt tak och en krypvind där branden snabbt fick fäste.* Klicka [här>>>](#). Branden var nr 1 av 3 i radhusområdet; 2 och 3 skedde 2005 resp 2012 – och redovisas nedan.
- September 2003: Gubbängen (utanför Stockholm) *Två doghäftig radhusbrand ... När brandkåren kom fram var två hus övertända. Rökdykare sattes omedelbart in. Brandförsvaret lyckades begränsa branden så att övriga sex hus i radhuslängan kunde räddas.* Klicka [här>>>](#).
- Juli 2004: Järfälla. *En död i radhusbrand i Järfälla. Branden spred sig snabbt från en radhuslänga till en annan och polisen såg till att få ut dem som fanns i lägenheterna.* Klicka [här>>>](#).
Nr 6/2004 av dåvarande Räddningsverkets tidning Sirenen - klicka

[här>>>](#) - hade på sidan 28 en artikel ur vilken jag citerar följande:
Ännu en omfattande brand i en radhuslänga. En människa omkom, en annan räddade sig i sista stund genom att hoppa från ett fönster. Alla sex lägenheterna i den först antända byggnaden totalförstördes. Dessutom spred sig lågorna till taket över nästa länga där alla fyra lägenheterna fick svåra skador. Det aktuella radhusområdet ägs av Järfälla Hus som hyr ut lägenheterna med hyresrätt.

- April 2005, Herrhagen, Karlstads kommun. Beskrivningen [här>>>](#) pekar på att det gäller radhus. *Branden i det två våningar höga trähuset bröt ut strax efter klockan halv tre natten till lördagen. I huset finns fem lägenheter.* Dock är jag f n inte absolut säker på saken.
- December 2005: Åstorp. *En större brand bröt ut vid halvnotiden i ett radhusområde på Ekebrogatan i Åstorp. Branden började i en lägenhet där de boende var borta över julen, sedan spred sig elden snabbt till ytterligare ett par lägenheter.* Klicka [här>>>](#). (Branden var nr 2 av 3 i radhusområdet; nr 1 och 3 skedde 2002 resp 2012. De visas ovan resp nedan.)

År 2006 - 2010

- Juli 2006, Trosa. *Åtta lägenheter i radhuslängan blev övertända och totalförstördes. Ytterligare sex lägenheter skadades.* (Ur en artikel i Aftonbladet som inte finns kvar på nätet.) Mer om den här branden i bilaga 10.
- Oktober 2007: Göteborg. *En kraftig brand spred sig på måndagskvällen i en radhuslänga i Björkekärr i östra Göteborg. Sex lägenheter var övertända när räddningstjänsten kom till platsen. En kvinna hittades död i en lägenhet* Klicka [här>>>](#).
- År 2008, Huddinge. *Branden spreds från ett radhus till ytterligare två.* Klicka [här>>>](#).
- Mars/April 2008: Huddinge. *Två lägenheter i en radhuslänga .. övertända och en tredje.. står i brand. Vid klockan 17.30 arbetade ett 30-tal brandmän med att försöka att förhindra att branden sprider sig ytterligare... två hus av sex klarade sig utan skador.* Klicka [här>>>](#). (Att se dokumentationen [här>>>](#) kräver nu inloggning.). I maj 2018 brann åter en länga i området – se nedan.
- Juni 2008: Borlänge. *Två personer omkom i en kraftig radhusbrand i södra Borlänge i morse. En av de omkomna är en kvinna, den andra var på eftermiddagen inte identifierad. Hela längan med åtta lägenheter blev i princip totalförstörd.* Klicka [här>>>](#). (Bilaga 10, "Radhus: Brandriskinventering - och information via media", innehåller mer kring branden.)
- Juni 2008. Falkenberg. Utdrag ur artikeln [här](#): *Larmet gick strax efter 19 på lördagskvällen. En hel länga av flervåningsradhusen på Ängsstigen brann. 14 lägenheter blev helt förstörda, men ingen person skadades. Däremot stod flera personer helt utan bostad och ägodelar. 28 personer är skrivna på adresserna.*
 En pikant detalj var att en brandförman som varit förtjänstfullt aktiv i släckningen aktiv hade - före insatsen - mötts av kommunens missnöje i sin roll som skyddsombud. Vad det handlar om syns [här>>](#),

och för mig gör detta brandförmannen till en visselblåsare. Du som har intresse för visselblåsare och deras situation välkomnas att ta del av - och själv bidra till - min PM på området, se förteckningen på sidan 2.

- Juli 2009 Halmstad. *Det var vid 9-tiden på lördagsmorgonen som larmet kom om en brand bland HSB:s bostadsrätter på Vallås. Den exakta orsaken till branden får den tekniska undersökningen utröna, men de inledande uppgifterna pekar på att det grillats på en altan under fredagskvällen. På något sätt kan det då ha börjat glöda under ett takutsprång och under natten har det sedan pyrt uppe i takisoleringen. När brandkåren kom dit på morgonen slog det ut öppna lågor under plåten som går ner ovanför fönstren på två av lägenheterna. Vid 12-tiden betraktades branden som släckt – och förutom de två förstörda lägenheterna var det då två andra rökskadade lägenheter som skulle ventileras ur. Klicka [här>>>](#).*
- December 2009, Nynäshamn. *En kraftig brand ... Flera lägenheter är totalförstörda, andra har fått vattenskador. Klicka [här>>>](#).*
- Januari 2010: Järfälla. *Stor radhusbrand i Viksjö. Branden började i den mittersta av tre radhus, och har sedan spridit sig till de två andra. Klicka [här>>>](#).*

År 2011 - 2015

- April 2011: Södertälje. *En kraftig brand förstörde sju radhus på Varnbäcksvägen i Hovsjö i Södertälje vid lunchtid på torsdagen. Tre brandmän skadades sedan en tegelvägg rasade över dem. Klicka [här>>>](#).*
- September 2011: Gislaved. *Radhuslänga ... i lågor. Melissa såg hur branden startade i mitten av den långa huskroppen. – Sedan spred det sig ut till kanterna och nu brinner hela byggnaden, säger hon. Klicka [här>>>](#).*
- Oktober 2011: Gislaved. (Alltså två radhuslängebränder i kommunen med bara veckors mellanrum.) Räddningstjänstens rapport kan läsas [här>>>](#). Kort utdrag: *Brand har även spridits upp på vinden via strömning av brinnande brandgaser till kondensspärr och takstolskonstruktion av trä. Vinden har snabbt fyllts av brandgaser och då brandcellsindelning saknas har hela vindsutrymmet snabbt övertänts.*
- Mars 2012: Filipstad. Räddningstjänstens rapport finns [här>>>](#). Kort utdrag: *Brand i hela undervåningen samt spridning till övervåning och vind. Vidare spridning via takkonstruktionens (masonitskivor och läckt) upp till taknock. Branden sprider sig sedan via vinden och ner i angränsande lägenheter. .. Samtliga lägenheter är skadade, två brandskadade och dom andra tre är rök värme och vattenskadade.*
- April 2012: Åstorp. ... *larmades ... räddningsstyrka ... till ... Åstorp ... fullt utvecklad lägenhetsbrand. .. på plats konstaterade man totalbrand i två av dem fyra lägenheterna i radhuslängan. Först inriktade man sig på att ... hindra spridning till dem andra två med efter ca en timmes hårt arbetade konstaterade man att det inte fanns något att göra och man lät byggnaden..brinna ner... Klicka [här>>>](#) för ett*

Youtubeklipp. Branden var nr 3 sedan 2002 - klicka [här>>>](#) - i området. (Nr 1 och 2 skedde 2002 resp 2005 - se ovan.)

Men höjdes då skyddet? Svar: *Krav på brandsäkrare hus .. ledde ingenstans. I radhusområdet ... har det brunnit tre gången under 2000-talet. Men hyresgästernas krav.. har inte lett till något. .. för dyrt och svårt att bygga om de gamla husen.* Klicka [här>>>](#).

- September 2012, Ekerö. *TVå lägenheter har totalförstörts i en radhusbrand på Ekerö.* Klicka [här>>>](#).
- Februari 2013, Partille. *Sju radhus fick evakueras vid en våldsamt radhusbrand i Lexby, Partille utanför Göteborg i natt. Två av husen blev totalförstörda.* Klicka [här>>>](#).
- Juni 2013: Huskvarna. *Fem familjer har evakuerats sedan taket börjat brinna på en radhuslänga i Huskvarna under måndagsmorgonen.* Klicka [här>>>](#).
- Augusti 2013. Täby. *En man död efter radhusbrand i Täby. Branden bröt ut sent på lördagskvällen och sammanlagt tio lägenheter fick rök- eller vattensskador.* Klicka [här>>>](#).
- November 2013. Uppsala. *En brand uppstod i en lägenhetslänga i stadsdelen Kvarngärdet under tisdagseftermiddagen, det var en obobodd länga som renoveras som började brinna. ...branden skall ha startat på vinden och omfattningen är att hela huslängan på fyra portar brinner.* Klicka [här>>>](#).
- December 2013. Strömsund ... *En bostadslänga i Strömsund i Jämtland totalförstördes i en brand på onsdagskvällen. Tre lägenheter brann upp efter att den mittersta av oklar anledning fattat eld.* Klicka [här>>>](#).
- Januari 2014: Upplands-Bro. *Storbrand i radhuslänga i Upplands-Bro. Ingen människa skadades i branden, men de boende i längan, som består av åtta hus, har nu inga hem att återvända till. – Det är totalförstört, säger vakthavande polisbefälet Fredrik Andersson i Stockholm. De åtta familjerna, 31 personer varav 15 barn fick övernatta hos vänner och grannar.* Klicka [här>>>](#).
- Mars 2014: Gävle. *Radhuslänga brann i Gävle. Vid 20.30-tiden bekämpade ett dussintal brandmän branden som började i ett av husen och sedan spred sig till alla husens tak.* Klicka [här>>>](#).
- Mars 2014. Trollhättan *Sju familjer blev hemlösa efter den våldsamma branden som ödelade två radhuslängor i området Lextorp i Trollhättan natten till onsdagen.* Klicka [här>>>](#). (Och för MSB:s intervjuundersökning efter branden - klicka [här>>>](#).)
- Juni 2015: Hudiksvall. *Kraftig radhusbrand i Enånger. Huset är sammanbyggt och tre av fyra huskroppar brinner. Byggnaden ägs av Hudiksvalls bostäder och ska vara tillfälliga bostäder.* Klicka [här>>>](#).
- Juli 2015, Oxie, Malmö kommun. *Risk för storbrand i de flesta radhus Bara vart tredje radhus har tillräckligt bra brandskydd. Det visar en ny granskning av 2 000 radhus som Räddningstjänsten Syd har gjort. De allvarliga brandriskerna i radhus uppmärksammas över hela landet - och nu kan radhusägare tvingas till dyra ombyggnader.* Klicka [här>>>](#).

- Oktober 2015, Norrköping. *Bland annat gick spridningen av branden fort och även grannens hus totalförstördes i branden. ... Byggnaden är ett radhus inne i ett villaområde bestående av tre sammanbyggda hus. Klicka [här>>>](#).*
- Oktober 2015, Färgelanda kommun. *Radhuset/Fastigheten ägs av Valbohem. Radhuset består av 6 lägenheter varav 3 st. är 3 rums lägenheter med kök och de återstående lägenheterna är 2 rums lägenheter med kök.... Utrymmet ovanför lägenheterna är och betecknas som en osektionerad vind (vinden är helt öppen utan brand- och rökavskiljande väggar som begränsar branden och rökens utveckling). Hur många bostäder branden spreds till ger Räddningstjänstens rapport - klicka [här>>>](#) - ej besked om, men bilderna visar omfattande brandspridning över vinden.*

År 2016 - 2020

- Januari 2016: Vårberg, söder om Stockholm. *Radhuslänga i brand i Vårberg. Taket och krypvinden är totalskadade, enligt Storstockholms brandförsvaret, och vissa av radhusen är brand- och rökskadade men det är oklart i vilken omfattning. – Tyvärr verkar det som att vinden är osektionerad så branden och brandröken har kunnat sprida sig. Det är vanligt att radhus från 60-, 70 och även 80-talet är byggda på det viset, säger Nils-Inge Karlsson Klicka [här>>>](#).*
- April 2016: Upplands Väsby. *En hel radhuslänga i Upplands Väsby stod i brand under natten och söndagsmorgonen. Klicka [här>>>](#).*
- Maj 2016. Lillsjön, Östersund. *...torsdag den 19 maj 2016 brann en lägenhetslänga med bostadsrätter i Lillsjön. Larmet till Räddningstjänsten kom strax efter midnatt och branden som startade i en av lägenheterna spred sig snabbt vidare. Även om de boende drabbades olika – vissa lägenheter var helt utbrända, andra enbart rökskadade – så var alla lägenheter obeboeliga. Totalt 20-25 personer stod utan husrum. Min källa här är - för första gången - ett försäkringsbolag: Klicka [här>>>](#). Även media redovisade branden, klicka t ex [här>>>](#).*
- Augusti 2016, Svedala. *Från startlägenheten har branden med stor sannolikhet spridit sig upp på vinden. Då vinden ej har varit korrekt brandsektionerat, jämfört med dagens byggregler har brand- och brandgaser spridit sig till de resterande lägenheternas vindar i radhuskomplexet. Radhuskomplexet, ... , blev totalförstört och en person omkom. Radhuskomplexet bestod av fyra i hopbyggda enplanslägenheter. Klicka [här>>>](#). (Räddningstjänstens rapport finns [här>>>](#).)*
- November 2016: Laholm. *Vi släckte branden i lägenheten ganska snabbt men branden hade spridit sig upp, via ventilationen, till vinden, där fick vi ett ganska snabbt brandförlopp. Vinden var öppen i längan och den fick kvickt fäste uppe inocken, säger Andreas Nilsson. Klicka [här>>>](#).*
- November 2016: Segeltorp utanför Stockholm. *.. en radhuslänga .. brann för andra gången. .. husskelettet är kvar – och tomten har blivit upplag för dumpade sopor. Trots ett år av påtryckning .. agerar kommunen först nu. Klicka [här>>>](#).*

- År 2017, Kulltorp, Gnosjö kommun. *Branden har spridit sig i vindsbjälklaget.* Klicka [här>>>](#).
- Maj 2017: Sandviken. *Totalt är det två stycken radhuslängor som är drabbade av branden men även en tredje länga har blivit evakuerad på grund av spridningsrisken.* Klicka [här>>>](#).
- Juli 2017: Gävle. *Av i nuläget okänd anledning ska en brand ha startat och snabbt spridit sig över en radhuslänga i Gävle. Enligt uppgifter från platsen har hela taket brunnit. Det ska vara taket som brunnit på alla fem husen i längan, säger Tor Stens, RC-befäl vid polisregion Mitt.* Klicka [här>>>](#).
- Mars/April 2018: Orust. *Brandstationen ligger bara några 100 meter från den radhuslänga som igår brann på Orust, men när räddningstjänsten larmades och någon minut senare brann två av fyra lägenheter. Sedan gick det snabbt. Inom en timma var huset med fyra lägenheter nedbrunnet.* Klicka [här>>>](#).
- Mars 2018. Åsele ...*räddningstjänst tagit bort taket för att kunna komma åt och släcka. Det är sex lägenheter i huslängan och en första bedömning är att hela längan är förstörd. (Rubriken talar om en "lägenhetslänga",)* Klicka [här>>>](#).
- Maj 2018. Braås i Växjö. *En lägenhetslänga med sju lägenheter ska i stort sett ha blivit helt utbränd.* Länken [här](#) redovisade branden. Fast den brustit, och fast jag inte lyckats hita annan länk till händelsen, ser jag ingen anledning att nu betvivla på att den inträffat,
- Maj 2018. Fullersta i Huddinge. Artikel 1. *För tio år sedan brann flera radhus på Mossvägen i Fullersta. I går var det dags igen, när sex radhus förstördes.* Klicka [här>>>](#). Artikel 2. *Totalt sex radhus skadades svårt av en omfattande brand idag i en radhuslänga i Fullersta söder om Stockholm. Två personer skadades.* Klicka [här>>>](#). Vid tidigare brand i området mars/april 2008 - se ovan – klarade sig endast två hus av sex utan skador.
- September 2018. Södertälje. ...*vaknade när hennes mamma väckte henne ... på lördagsmorgonen. Hon såg när branden slukade de tre lägenheterna som totalförstördes. För några år sedan brann en lägenhetslänga bara ovanför den längan som nu brann. Flera boende vittnar om förödelserna och hur snabbt branden även den gången slukade upp husen.* Klicka [här>>>](#).
- Januari 2019. Orust. Den mest omfattande branden - hittills - förstörde en "lägenhetslänga" med 16 bostäder i Henån på Orust. Klicka [här>>>](#).
- Januari 2019. Upplands Väsby. Ur artikeln [här>>>](#): *I slutet på januari totalförstördes två lägenheter i en radhuslänga i en annan vindsbrand i Upplands Väsby.*
- Februari 2019. Skälby, Upplands Väsby. *Två hus totalförstördes och två rökskadades i den storbrand som bröt ut i en radhuslänga... Elden, som brann med öppna lågor, spred sig via kattvinden till fyra bostäder i mitten av en radhuslänga.* Klicka [här>>>](#).
- Mars 2019, Kristinehamn. *Brand som startat på balkongen till en av lägenheterna på andra våningen i en radhuslänga. Branden spred sig via takfoten till vinden där hela taket brinner av.* Klicka [här>>>](#).

- April 2019. Huddinge. Utdrag ur artikeln [här>>>](#): *En storbrand bröt ut i en kedjehuslänga i Sörskogen i Huddinge vid 20-tiden på fredagskvällen. Den spred sig i sidled från en villa till en annan, men räddningstjänsten dementerade under kvällen de första uppgifterna om att även en tredje villa blivit antänd.*
– *Det är två villor som brinner. Branden är fortfarande inte under kontroll, men vi har en stor styrka på plats för att förhindra att den sprider sig, ...*
- April 2019, Viksjö, Järfälla. Räddningstjänsten fick lågorna under kontroll, men kunde inte rädda byggnaden med sju lägenheter. Klicka [här>>>](#).
- Juni 2019. Tullinge, Botkyrka. *Elins lägenhet brann – då gick hyreskontraktet upp i rök. ... bodde i en av de fyra lägenheter som ... totalförstördes... Det hon inte visste var att om en lägenhet totalförstörts, upphör hyreskontraktet att existera. – Rent juridiskt när man skriver ett hyresavtal så är det alltid kopplat till en specifik lägenhet. I de fall då lägenheter blir totalförstörda, då finns det inte längre något objekt och då finns det inte heller något hyreskontrakt, säger ... Botkyrkabyggen. Branden startade på en balkong på en av grannlägenheterna, men spred sig snabbt till omkringliggande bostäder. Allt i lägenheterna förstördes eller blev röskadat.* Text utskriven från artikeln [här>>>](#).
- Augusti 2019, Luleå. *Två av husen är i det närmaste totalförstörda som det ser ut nu. Förhoppningsvis ska de andra två gå att rädda, ..* Klicka [här>>>](#).
- December 2019. Farsta. Artikel [här>>>](#) känns lite "svajig" såvitt gäller om flera hus drabbats, men jag tar med exemplet t v. Utdrag: *Vid 23.45 så meddelar Storstockholms brandförsvaret att branden gått igenom taket på radhuset och vid 01-tiden bekräftar man att branden spridit sig till två andra hus.*
– *Det handlar om de intilliggande radhusen där det fattat eld i takkonstruktionen. Nu arbetar vi med att minska spridningen. ... Vid 5-tiden på morgonen bekräftar brandförsvaret att branden är under kontroll och har begränsats till huset där det började brinna.*
- April 2020, Örebro. *Två radhus brinner. Brandkåren bedömer att ungefär 5 lägenheter i byggnaden inte går att rädda.* Klicka [här>>>](#).
– *Jag utgår från det. Även om det inte brunnit i dem, så är de rök- och vattenskadade. Släckningsarbetet är komplicerat. Det är ett gammalt hus och vi vet inte riktigt hur det är konstruerat.*
- April 2020, Moheda norr om Alvesta. *Av radhuslängans 6 bostäder har 4 påverkats av branden - som startat på vinden och sedan spridit sig genom huset. Två lägenheter totalskadade.* Klicka [här>>>](#).
- Maj 2020, Hjärup, Staffanstorps kommun. *Branden i ett radhus har spridit sig till två grannhus – genom vinden.* Klicka [här>>>](#).
- Augusti 2020, Ljungsarp, Tranemo kommun. *Hyresbostäder/-gäster drabbade. En lägenhet totalförstördes och två andra skadades i en radhusbrand Nu pågår arbetet med att hitta nya boenden åt de som tvingats lämna sina hem. "Förhoppningsvis ska det gå ganska fort att hitta permanenta boenden, men när det händer mitt i natten*

en fredagskväll måste det bli tillfälligt först", säger ..., ordförande i styrelsen för Tranemo Bostäder. Klicka [här>>>](#)

- September 2020, Söderala, Söderhamns kommun. Rubriken [här>>>](#) talar om brand i ett hyreshus, men bilder och film ger mig intrycket att byggnaden - oavsett att ett allmännyttigt företag äger den - är av typen radhuslänga. *När räddningstjänsten anlände kunde man konstatera att i stort sett hela vinden var övertänd. Branden kunde begränsas till den aktuella byggnaden - som totalskadades genom fullt utvecklad brand i stort sett i alla lägenheter på två våningsplan där 24 lägenheter förstördes. En person omkom.*
- September 2020, Herrljunga. *Kraftig brand härjade en radhuslänga. Enligt räddningstjänsten blev två radhus helt utbrända. Boende fick evakueras i närliggande radhus då det fanns spridningsrisk.* Klicka [här>>>](#) och [här>>>](#).
- Oktober 2020, Vällingby, Stockholms kommun. *Branden har börjat i ett radhus och spritt sig över till ett annat.* Klicka [här>>>](#).
- Oktober 2020, Vallentuna. *Branden är fullt utvecklad och har spridit sig delvis till en annan bostad.* Klicka [här>>>](#).

År 2021

- Februari, Åkersberga, Österåkers kommun. *Totalt arbetade ett 40-tal brandmän med att hindra lågorna från att sprida sig till näraliggande byggnader eftersom den brinnande radhuslängan inte gick att rädda. – Byggnaden är totalskadad. Den är nedbrunnen... Klicka [här>>>](#). (Brandingenjören Claes Malmqvist nämner branden i ett nyhetsbrev [här>>>](#) från 210304 - jämför även fotnoten i bilaga 12).*

I kommentarsfältet efter artikeln har jag lagt in följande: *Boverket utformar reglerna som gäller nyproduktion. I befintliga radhus finns ofta stora brister som i onödan ökar risken för brandspridning. Det vet Boverket, men avstår från att ens försöka avhjälpa. Hur vet jag det? Jo i åratal har jag påtalat saken för den som är sammankallande i verkets referensgrupp för byggnadstekniskt brandskydd, hittills utan resultat. Kommer jag att ge upp försöken? Inte en chans! De boende förtjänar bättre samhällliga åtgärder. F n har kommentaren inte lett till reaktioner från andra läsare.*

- Mars, Märsta, Sigtuna kommun. *16 familjer i Märsta fick evakueras från sina hem och tillbringa natten hos bekanta efter att en brand bröt ut i en radhuslänga. ("Vinden har brunnit av på hela längan" säger brandförsvaret på plats i en ljudinspelning - som ligger [här>>>](#).)*

”Brandspridningsrisken i radhuslängor kan minskas”

Bilaga 7

(Artikel ur Täby Villaägareförenings tidning VillaInfo nr 2/2014. De länkar som ingick i texten har inte tagits med här – eftersom flera har brustit. Inte heller en bild – använd efter fotografen Bengt Lindsteins medgivande - tas med.)

Artikeltexten börjar

I Täby finns en hel del radhus, och allesammans får VillaInfo i brevlådan. Den här artikeln är för alla er i radhus, oavsett om ni äger huset - och är med i Villaägarna - eller bor där med bostadsrätt. (Jag tror knappt att det finns några hyresradhus i vår kommun.)

Radhus byggda på sätt som gör risken för brandspridning extra stor har återaktualiserats. I Trollhättan brann nyligen två längor. Strax innan hände det - för andra gången i samma område - i Upplands-Bro. Där brann en länga ner till grunden. Liknande bränder har ägt rum även i Täby - och på många fler ställen, t ex i Trosa. På (borttagen länk) finns bilder från en stor radhusbrand där sommaren 2006.

Bl a min artikel i nr 1/2014 av tidningen Husbyggaren - se (borttagen länk) - visar dock att dessa radhusbränder kan effektivt förebyggas. Hur detta kan gå till med radhuslängor i Täby handlar det nu om.

Steg 1: Identifiera radhus/längor/-områden i Täby där brandspridningsrisken är särskilt stor.

Du kanske bor i ett?

Ni kanske t o m har en samfällighet i radhusområdet.

Bra, för via den kan ni - som enskilda fastighetsägare - nu samverka i denna fråga!

Och samverkan måste det till, åtminstone inom varje länga, för att åtgärderna ska bli effektiva!

Har samfälligheten en hemsida så använd gärna den för att visa andra berörda/intresserade vad ni gjort.

Skriv dessutom gärna till VillaInfo - (borttagen mailadress) - om vad som gjorts för att minska brandspridningsriskerna i era radhusområden.

Då lovar vi att ni ska få komma till tals i tidningen! Att medlemmar hjälper varandra är en bärande idé i vår lokala förening!!

Så här skriver Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap att man kan hitta de extra brandfarliga radhusen:

"MSB rekommenderar att ägare eller innehavare av radhus inspekterar sina vindsutrymmen även om det bara är låga krypvindar, och noga kontrollerar tätheten. Man kan ta hjälp av en stark lampa och belysa utrymmen – om ljus syns på andra sidan finns otätheter. Inspektionen bör organiseras gemensamt av dem som bor i området och den som äger husen. Då behövs ritningarna som visar konstruktionen. Brister kan åtgärdas även om det ibland blir kostsamt.

En kontroll bör även ske i samband med att man säljer eller köper radhus. Fråga mäklaren om råd kring hur detta kan gå till."

I en rapport på (borttagen länk) hävdas också att det vid besiktning av radhus är fullt möjligt - för en sakkunnig - att identifiera objekt med konstruktioner som medför särskild brand(spridnings)risk.

Problemet är att detta verkar vara rätt okänt - särskilt bland dem som bor i radhus. Det riskerar att göra informationen verkningslös. En av de s a s yrkesmässigt mest berörda som jag nu - för att bidra till att råda bot på problemen - har kontaktat skrev såhär: "Det är först när det blir dödsbränder eller storskador som frågan kommer upp. För att sedan sjunka i glömska igen."

Så kan vi ju inte ha det ifråga om radhus i Täby!

Jag har frågat SBR (borttagen länk) om kompetensen där för brandsäkerhetsbesiktningar som identifierar särskilt brandspridningsriskabla radhus - och för att ge förslag till avhjälpande åtgärder. Jag har också kollat med Anticimex - (borttagen länk) - om även deras folk klarar av saken.

Svaren blev ja. Och mitt råd blir: Vänd er till personer med sakkunskap på just detta område! Och tänk på att - redan vid er första kontakt med den/de besiktningsförrättare ni funderar på att anlita - klargöra följande:

Det uppdrag/den besiktning som ska utföras gäller en radhuslänga (eller flera).

Besiktningen ska avse dels brandspridningsrisken där, dels förslag till förebyggande åtgärder.

Begär också prisuppgift!

När ni så påbörjat arbetet för att se efter ifall radhuslängorna i ert område behöver åtgärdas: Hör då av er till VillaInfo - gärna via (borttagen mailadress) - så ska vi tillsammans få till en text som får fler av de radhusboende att följa ert exempel!

Sverker Thorslund
sverker.thorslund@gmail.com

Mailväxling med Boverket 140212 – 160411 - utdrag**Bilaga 8**

(Som läsare ombeds ni notera att mailar jag sänt enligt nedan innehåller länkar som inte längre fungerar.)

Från: registraturen@boverket.se [mailto:registraturen@boverket.se]

Skickat: den 12 februari 2014 23:29

Till: Registraturen

Ämne: fråga från webbplatsen

Namn: Sverker Thorslund

organisation: BoKunskap

epost: sverker.thorslund@gmail.com

epost2: sverker.thorslund@gmail.com

telefon: 46768585999

fraga: Bättre referensgruppsarbete

Kommentar: Är referensgruppen för brandskydd intresserad av förslag till hur arbetet kunde göras mer resultatgivande - i termer av minskad brandspridningsrisk i befintliga radhuslängor?

I så fall har jag ett förslag - som bör kunna diskuteras på nästa möte, planerat till i maj (2014).

Från: Bernelius Cronsioe, Caroline <caroline.cronsioe@boverket.se>

Datum: 24 februari 2014 15:23

Ämne: Boverket, dnr: 1234-702/2014, Boverkets referensgrupp brandskydd

Till: "sverker.thorslund@gmail.com" <sverker.thorslund@gmail.com>

Hej Sverker,

Du får gärna skicka in ditt förslag till diskussionspunkt så ska vi ta det i övervägande om vi ska ha med det på referensgruppsmötet.

Vänliga hälsningar

Caroline Bernelius Cronsioe

Brandingenjör/Civilingenjör

Från: Sverker Thorslund <sverker.thorslund@gmail.com>

Datum: 19 juni 2014 16:58

Ämne: Radhusbränder kan förebyggas

Till:

Hej,

Radhusbränder kan förebyggas - om hittillsvarande arbete, ej minst från Boverkets sida* - förbättras.

I "Husbyggaren" nr 1/2014 gjorde jag ett inlägg om saken. (Långt innan Boverkets referensgrupp hade sitt maj-sammanträde i år informerade jag föredraganden om artikelns upplägg.) Artikeln kommer inom kort att läggas ut på www.husbyggaren.se men närsluts nu som pdf.

Därefter har jag också publicerat en artikel om förebyggandeåtgärder i tidningen "VillaInfo". Den kan ni läsa genom att klicka här www.tabyvillaagare.se/villainfo-2014-2.pdf - och scrolla till sidan 6.

Nuvarande förhållningssätt - såvitt gäller befintliga hus/längor - har en sakkunnig beskrivit såhär: "Det är först när det blir dödsbränder eller storskador som frågan kommer upp. För att sedan sjunka i glömska igen." *Detta kan inte få fortgå!*

Till sist: Jag välkomnar givetvis synpunkter på det förbättrade arbetssätt som föreslås i båda artiklarna.

Med vänlig hälsning! Sverker Thorslund
Mobil 0768-585999

*) På www.brabrandkonsulter.se/bra/nyheter/boverket_uppmanas_utnyttja_sin_referensgrupp_mer/62 skriver Sveriges Brandkonsultsförening: "Boverket uppmanas utnyttja sin referensgrupp mer". Det som anförs är klokt.

Kompletterar strax detta korta meddelande med att utveckla vad *jag* anser kunna/böra förbättras.

(Närsluten var artikeln i Husbyggaren 1/2014, se bilaga 4.)

Från: **Bernelius Cronsioe, Caroline**

<Caroline.BerneliusCronsioe@boverket.se>

Datum: 11 april 2016 14:29

Ämne: Boverket, dnr: 2397/2015, Radhusägare kan föreläggas att vidta åtgärder som minskar risken för brandspridning

Till: Sverker Thorslund sverker.thorslund@gmail.com

Hej Sverker,

Jag vill börja med att tacka för dina synpunkter och beklaga den långa handläggningstiden.

Jag har med anledning av ditt senaste mail varit i kontakt med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), vilka vi regelbundet träffar avseende olika brandskyddsfrågor.

Varken Boverket eller MSB planerar någon särskild aktivitet med anledning av domen i kammarrätten i Stockholm (Mål nr 5993-14). Däremot har vi, dvs. både MSB och Boverket, och kommer även fortsättningsvis, när tillfälle ges och vi bedömer det lämpligt, att uppmärksamma och hänvisa till do-

men och de omständigheter som låg till grund för det föreläggande som räddningsnämnden i Uppsala kommun beslutade. Samt om vilken betydelse detta kan ha, både för kommunernas tillsyn och för de enskilda fastighetsägarna.

Sist frågan om radhusbränderna, specifikt i Uppsala, diskuterades var på BIV-dagarna som var i förra veckan i Luleå, <http://sfpe-biv.se/biv-dagarna/program>.

Vänliga hälsningar
Caroline Bernelius Cronsioe
brandingenjör/civilingenjör

Brandskydd i radhus, Brandkåren Attunda, informationstext Bilaga 9

Texten nedan finns utlagd [här>>>](#). I huvudsak fungerar informationen utmärkt för radhus med bostadsrätt och äganderätt. Formuleringen "Vad kan den enskilda föreningen kontrollera?" - i första textstycket - ger dock vid handen att den primärt vänder sig till bostadsrättsföreningar. Den bild som ingår i skriften på nätet finns inte med nedan.

OBS: Vid nästa uppdatering hoppas jag att utgivarna tar in domen [här>>>](#), avkunnad 150420 av Kammarrätten i Stockholm. (Läs mer om den ovan.) Och att länken till "[MSB:s information om radhus](#)" nedan lagas. (Den fungerar inte, fast innehållet e u uppdaterats i oktober 2020.)

Brandskydd i radhus

Bränder i radhus är tyvärr ett generellt problem och brister kan finnas oavsett var eller när radhuset har uppförts. Med anledning av detta vill vi uppmana alla radhusägare att tillsammans med era grannar undersöka hur ert radhus är utfört ur brandsynpunkt. Vad kan den enskilda föreningen kontrollera?

Då brandskyddet är gemensamt för alla bostäderna behöver kontrollen göras av alla radhuslägenheter tillsammans.

1. Avskiljning

Hur är den utförd i det hus ni bor i? Är vinden öppen eller avskild med genomgående vägg mellan radhuslägenheterna? Båda alternativen kan uppfylla kraven på skydd mot brandspridning i 60 minuter. Kontrollera väggarnas täthet med t.ex. en ficklampa. Brister ska tätas brandtekniskt.

2. Brandvarnare är ett krav i varje bostad.

Brandvarnare är det absolut bästa sättet att få en tidig varning om en brand uppstår. Vid öppen vind kan den enskilda föreningen överväga värmedetektering på vinden. Detta kan ske antingen med ett så kallat takfotslarm, en kabel som larmar vid utvändig brand som riskerar att sprida sig in till vinden via takfoten, eller värmedetektorer placerade på vinden.

3. Släckutrustning och framkomlighet för brandkåren.

Någon form av släckutrustning bör finnas i varje hem. Detta kan t.ex. vara en trädgårdsslang eller en brandsläckare på minst 6 kg pulver. Kontrollera även framkomligheten för brandkåren i området där ni bor. Det är tyvärr vanligt att vägar som ska användas av brandkåren vid brand är blockerade av sandlådor, stenar eller uppväxta träd. Detta kan fördröja en insats och bör kontrolleras regelbundet.

Brandkåren Attunda svarar gärna på frågor och ni kan kontakta oss på telefon 08-594 596 00 och tala om vilken kommun ni bor i.

Brinner det mer i radhus?

Om man med det menar att det brinner lättare eller oftare är det generella svaret nej. Det är inte större risk att en brand uppstår i ett radhus än i andra bostäder eller flerbostadshus. Däremot har det vid en del bränder blivit mycket allvarliga konsekvenser.

Varför blir konsekvensen ibland värre i radhus än vid exempelvis en lägenhetsbrand?

En förklaring kan vara att byggmaterialet i många flerbostadshus är betong vilken ur brandsynpunkt är ett mycket bra material som många gånger motstår brand bättre än det egentliga kravet på 60 minuter. Radhus byggs däremot oftast med lättare konstruktionsmaterial där avskiljningarna ska hålla brandnormen 60 min. Tyvärr har det även vid flera tillfällen visat sig att kravet på en timmes brandmotstånd mellan lägenheter inte uppfylls på grund av brandspridning via vinden. Ofta handlar detta om radhus som haft ett undermåligt brand-skydd på grund av felaktig projektering, utförande eller bristande underhåll.

Brister som kan finnas

Avskiljningar mot vinden kan ha brister samtidigt som vinden är sammanhängande. Ett vanligt konstruktionssätt var tidigare att innertaket mot vinden från varje lägenhet utfördes för att motstå brand i 30 minuter. Tanken var då att en brand först skulle begränsas i 30 minuter innan den spreds upp på vinden för att därefter begränsas ytterligare 30 minuter innan den spreds ner i angränsande lägenheter. Boverket, Svenska brandskyddsföreningen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) avråder idag från dessa lösningar med gemensam vind och förordar att varje radhuslägenhets väggar går genom vinden upp till yttertak.

Väggar och tak bör regelbundet kontrolleras för otätheter/brister vilket kan uppstå vid ex nya kabeldragningar, installation av spotlights, ventilationskanaler etc. Tätheten på väggar/tak kan kontrolleras med en stark ficklampa för att visa på otätheter. Dessa ska tätas brandtekniskt så att skyddet mot brand uppfylls. Vid osäkerhet, välj minst 60 minuter och låt en fackman utföra arbetet.

Takfotsventilation har visat sig kunna sprida branden snabbt till vindsutrymmet, särskilt vid en brand som bryter ut genom fönster eller en utvändigt brand som sprider sig via fasaden in på vinden.

Takstolar har i vissa fall varit felkonstruerade och förlorat sin bärförmåga och fallit ned på det lätta bjälklaget och därmed brutit brandcellsgränsen före 60 minuter.

Mer information

- [Brandkåren Attundas informationsbroschyr till radhusägare.](#)
- [Boverket informerar om vindsbränder i radhus och flerbostadshus.](#)
- [MSB:s information om radhus.](#) (Min kommentar: [Brusten länk.](#))
- [Sveriges brandkonsultförenings webbplats.](#)

Radhus: Brandriskinventering - och information via media Bilaga 10

Närmast följer några exempel, ordnade i tidsföljd, på hur inventeringar på plats gjorts för att dokumentera radhusbränder/hög brandspridningsrisk. Texten innehåller de fall dom jag f n känner till - men säkert finns det fler, och jag är tacksam för tips på sådana.

Efter uppräknigen följer en redovisning av myndighetsförsök att nå ut med information/dokumentation via media.

Dokumentera radhusbränder/hög brandspridningsrisk, inventeringar på plats

Följande dokumentationen ingår förstås även i mina försök att - direkt eller indirekt - informera *radhusboende* om risker, och pm hur de kan förebyggas.

År 2007. Räddningsverkets tidning Sirenen 5/2007, klicka [här>>>](#). Utdrag: *Bor du i radhus och det börjar brinna hos din granne – då är risken stor att det snart brinner även hos dig. Radhusbränder blir ofta allvarliga. ... kräver flest dödsoffer av alla boendeformer i förhållande till antal bränder. Det stora problemet är brister i avskiljning mellan radhusen, bränderna sprids för lätt. Men det finns också exempel på bränder som slutat lyckligt, där säkerheten tagits på allvar. Sirenen ägnar fem sidor åt radhusbränder.*

Juni 2008. Räddningstjänsten Dala Mitt. Efter en radhusbrand i Årby i Borlänge gjordes en omfattande, illustrerad utredning – klicka [här>>>](#) - samt genomfördes information enligt artikeln [här>>>](#). Utdrag ut artikeln, publicerad i september året efter: - *Vi jobbar mer och mer utåtriktad. Det är positivt, säger Mattias Östlund, styrkeledare. Efter radhusbranden i Årby i Borlänge i fjol började räddningstjänsten med alltmer utåtriktad verksamhet, både dörrknackning, öppethus-dagar och information för allmänheten på stan.* Räddningstjänsten lade också ut informationsmaterial med rubriken "Brandskydd för dig som bor i radhus" - klicka [här>>>](#) - på sin hemsida. (I informationen ingår bl a en länk till "Boverket informerar 2008:4" på vilken jag har synpunkter om behovet av omarbeting - se ovan under "Några publikationer från Boverket".) Och på räddningstjänstens uppdrag skrevs den akademiska uppsatsen *Brandsäkerhetsinformation från räddningstjänsten till allmänheten, en väg till färre antal bostadsbränder* av Katarina Lindén och Anna-Sara Sandin - klicka [här>>>](#).

År 2008-2009. Jönköpings räddningstjänsts inventering av brandskyddet i radhus i Habo, Mullsjö, Vaggeryd och Jönköping. Omfattande redovisning såvitt gäller Jönköping finns i bilaga 1.

År 2009. Genom att klicka [här>>>](#) kan uppsatsen *Brandsäkerhet i radhus: inventering av radhus i Jönköpings kommun* av Arvid Kinnerberg laddas ner i fulltext. (Se även bilaga 1: "Brandsäkerhet i radhus: inventering av radhus i Jönköpings kommun".)

År 2009. Luleå Tekniska Universitet, institutionen för samhällsbyggnad, avdelningen för byggkonstruktion. Examensarbetet "Brandsäkerhetsinformation från räddningstjänsten till allmänheten – en väg till färre antal bostadsbränder" av Katarina Lindén och Anna-Sara Sandin finns att läsa [här>>>](#). Under punkten 2.3 - *Informationsarbete i dagsläget* - ges en sammanfattning av hur fem utvalda räddningstjänster idag arbetar med att informera allmänheten om brandsäkerhet i hemmet. De är Räddningstjänsten Dala Mitt, Södertörns brandförsvarsförbund, Storstockholms brandförvar, Räddningstjänsten Luleå samt Räddningstjänsten Syd. (Mer om några av dessa nedan.)

År 2010. Klickar man [här>>>](#) och scrollar till s 32-33 ska artikeln *Brister i befintliga radhus leder till onödiga miljonbränder* visas. (Sist jag provade gick det dock tröögt.) Artikel skrevs av Claes Malmqvist & Daniel Bönström och publicerades i tidningen "Bygg & teknik" nr 6/2010. (Se även bilaga 2: "Brister i befintliga radhus leder till onödiga miljonbränder".)

År 2010. [Här>>>](#) nås en sammanfattning (på engelska) av *Radhusbränder - varför de dödar och växer sig stora* från 2010 vid Lunds Universitet av Frans Trägårdh. Där ligger även hela uppsatsen, som pdf-fil. (Se också bilaga 3: "Radhusbränder - varför de dödar och växer sig stora".)

År 2010. *Radhusbrand sprids snabbt via ventilerad takfot* – artikel av Arvid Kinnerberg - visas om man klickar [här>>>](#). Den var införd i Husbyggaren nr 2/2010. (Kinnerberg skrev även *Brandsäkerhet i radhus: inventering... - se ovan.*)

År 2015. Räddningstjänsten Syds inventering. I ett dokument på sin hemsida daterat 150330 - som tyvärr verkar ha tagit bort - nämner MSB saken. Utdrag: "*Dödsbrandsinventering. Bränder i radhus. Räddningstjänsten Syd har påbörjat en inventering av radhus i sitt område och definierat problem i 4 nivåer. De har inventerat 1500 lägenheter. En väg att få ut information om bristerna i brandskydd i radhus är att gå via mäklare eller den förening för besiktningsmän som finns. Räddningstjänsten Syd lyfter frågan här i samverkansgruppen och föreslår en grupp kring frågan för att göra en nationell inventering. Patrik Perbeck tar med frågorna till Boverket och fortsätter diskussionen om vad som är möjligt och rimligt från Boverket och MSB.*" ([Här>>>](#) var länken till dokumentet.)

År 2015. Räddningstjänsten i Eskilstuna kommun - klicka [här>>>](#) - inventerar brandskyddet på vindarna i några radhusområden. Inventeringen visade på brister i brandskyddet i 41% av de undersökta radhusen. Inventeringar i andra delar av landet har visat på liknande siffror

År 2015. MSB:s *Storskadeproblematik – Brand i byggnad* från augusti 2015 [här>>>](#) (som e u kostar 0 kronor men ska beställas på detta sätt) innehåller material om storbränder *utan* fokus på just radhuslängor.

År 2016. Räddningstjänsten Syds "Radhusprojekt" 160705 - klicka [här>>>](#) - ur vars sammanfattning jag saxar följande: *Bakgrunden till projektet har varit att det runt om i landet förekommit radhusbränder som medfört stora egendomsskador. I flera av dessa fall har det visat sig att det byggnadstekniska brandskyddet varit bristfälligt, vilket i den här typen av konstruktioner medfört ett snabbt brandförlopp. Det snabba brandförloppet i kombination med bristfälliga brandtekniska lösningar har försvårat räddningstjänstens förutsättningar vid insats. ...För att få ett hanterbart antal radhus inom ramen för projektet fokuserades inventeringen under sommaren 2014 på radhus kartlagda i distrikt Hyllie, Malmö kommun. ... Under sommaren 2015 genomfördes en stickprovsinventering i utvalda radhus i förbundets övriga kommuner. Denna inventering fokuserade främst på radhus byggda under 60-, 70- och 80-talet Totalt kartlades cirka 6800 bostäder i hela förbundet. ... Av de inventerade bostäderna visade sig cirka 600 stycken ha ett bra brandskydd utan identifierade brister, medan 900 stycken bedömdes ha ett otillräckligt brandskydd med konstaterade brister. ...*

Sommaren 2017. Räddningstjänsten i Landskrona kommun, enligt redovisning - klicka [här>>>](#) - på kommunens hemsida. Texten följs dels av ett antal länkar, dels av ytterligare information i form av bl a en pedagogiskt utformad broschyr - klicka [här>>>](#). Följande är citat från text på hemsidan - som står under rubriken "Radhusprojekt". *Under sommaren 2017 inventerade räddningstjänsten det byggnadstekniska brandskyddet i kommunens radhus. Här kan du läsa mer om varför vi gjorde detta, resultatet av inventeringen och vad som händer nu. Vi har sammanställt resultatet från inventeringen och kommit fram till att brandskyddet varierar kraftigt i kommunen. Du som fastighetsägare eller bostadsrättsförening har fått ett brev hemskickat med resultat för din bostad. I brevet framgår statusen på det byggnadstekniska brandskyddet hos er. Det står även vilka åtgärder som eventuellt behöver vidtas. Bristerna ska vara åtgärdade senast **1 september 2019**. Vi ser fram emot ett fortsatt gott samarbete för att stärka brandskyddet i staden.*

Januari 2018. Radhusinventeringar 2015-2017 i utvalda områden i Järfälla, Knivsta, Upplands-Bro, Sollentuna och Sigtuna kommun av Brandkåren Attunda - klicka [här>>>](#) - rapporteras. *Upplands Väsby kommun har ännu inte inventerats, men kommer inventeras kommande inventering. ... Ett stort tack till alla boende för gott samarbete vid inventeringarna.*

Bakgrund. Flera svåra bränder har inträffat i radhus. I de fallen har brandspridningen mellan bostäder varit snabbare än vad som kan förväntas vid bostadsbränder. Via otätheter mellan bostäder och vind har branden kunnat ta sig upp till vindsutrymmen. Osektionerade vindar/undertaksutrymmen har sedan bidragit till att branden snabbt kunnat sprida sig mellan bostäder. Det har i flera fall gjort att branden spridit sig okontrollerat och inneburit en totalskada för byggnaden.

Syfte. Att få en överblick om vilka brister som finns i radhusen och som kan vara av betydelse vid en brand. Inventeringarna har gett ett bra underlag, där nästa steg blir att besluta om fortsatt inriktning i projektet med syfte att förbättra brandsäkerheten i radhusområdena. Rapporten för inventeringarna 2015, 2016 och 2017 och de brister som kommit fram är främst avskiljningen och skyddet mot brandspridning mellan lägenheterna.

... Inventeringen av brandskyddet i radhus är ett långsiktigt projekt som kommer bedrivas under flera års tid.

Attunda Brandkårs informationstext [här>>>](#) från 2020 förtjänar att redovisas i sin helhet, inklusive efterföljande länkar. Ni har den som bilaga 9 ovan.

Juni 2019. Räddningstjänsten i Östra Blekinge. Klicka [här>>>](#), utdrag: *Ett bristfälligt brandskydd i radhus är problematiskt eftersom en brand som startar i en radhusdel kan sprida sig genom hela radhuslängan, både in- och utvändigt. Branden sprider sig ofta längs radhusvinden eftersom bristerna brukar finnas där. ... Flera kommuner i landet har genomfört radhusinventering där brister har uppmärksammats i hälften av radhusen. Cirka 10 % av radhusen har uppvisat stora brister. Räddningstjänsten Östra Blekinge har nyligen påbörjat ett liknande projekt där vi inventerar brandskyddet i radhus i Karlskrona och Ronneby kommun. Bakgrunden till detta är att det runt om i Sverige inträffat svåra radhusbränder med stora konsekvenser. Inventeringen möjliggör att brister i brandskyddet kan åtgärdas i tid och tillsammans kan vi minska risken för bränder.*

År 2020. Räddningstjänsten Skåne Nordväst - klicka [här>>>](#) - inventerar i Helsingborg, Bjuv, Ängelholm och Örskelljunga.

Myndighetsförsök att nå ut med information/dokumentation via media

I likhet med vad som gäller inventeringarna ovan finns det säkert fler försök från att myndigheter att nå ut via media än de som ska redovisas. Jag hoppas på tips från er som läser PM:an.

Den stora radhusbranden 2006 i Trosa ledde till omfattande aktivitet via media - dels i direkt anslutning till händelsen, dels under tiden efter.

Det som konstaterades [här>>>](#) - i direkt anslutning till branden - är intressant: *Det finns tusentals radhus runt om i landet som är byggda under 70- och 80-talen och som kan vara lika brandfarliga som de radhus som brann i fredags i Trosa. Det säger Boverket som redan för 3 år sedan varnade för den här typen av hus och menade att husen behövdes byggas om.*

- Ja det vi varnade för var att man inte hade valt en brandskyddslösning som inte uppfyllde Boverkets byggregler, säger Stefan Abrahamsson som är brandingenjör på Boverket. (Min anmärkning: Ett ”inte” för mycket i det citatet.)

[Här](#) framfördes - också i direkt anslutning till branden - följande. Utdrag: *Ingen myndighet vet hur många brandfarliga radhus liknande det i Trosa som finns i östra Sörmland. Nu uppmanar räddningstjänsten boende att själva kolla upp om deras radhus är brandfarligt. De farligaste husen är äldre radhus med träpanel och en krypvind eller vind utan väggar mellan vindsutrymmena, säger Lars Ahlgren, räddningschef i ... Sörmlandskustens räddningstjänst i Nyköping. ... man bör ta sig upp på vinden och se hur det står till med brandsäkerheten om man bor i ett äldre radhus. Om inte vinden är uppdelad i sektioner så kan man försöka få sin värd eller förening att bygga brandsäkra väggar mellan vindsförråden eller sätta upp sprinklar, ... Det finns ingen förteckning över brandfarliga fastigheter i kommunerna Men Staffan Abrahamsson, brandingenjör på Boverket, menar att det finns några stycken radhus av denna typ i varje kommun. ... kommunen ... har det övergripande ansvaret över hela bostadsbeståndet. Men den kontrollen hinns inte med. Som det är nu har man bara koll på nybyggda hus. I princip kan bygg- och tekniknämnden tvinga en värd att brandsäkra ett radhus, eftersom bygget i praktiken inte följde byggreglerna som faktiskt fanns redan då huset byggdes, säger brandingenjör Staffan Abrahamsson på Boverket.*

Räddningsverkets tidning Sirenen – klicka [här>>>](#) - skrev ett år senare om branden, och gav även denna viktiga information: *Bostadsbolaget lyfter av taket och säkrar vindarna.* (Min kommentar: Företaget - kommunägt - vidtog alltså pga vad som skett åtgärder för att minska den extra stora brandspridningsrisken.)

År 2015. Räddningstjänsten Västra Blekinge. Informerar [här>>>](#) via Sveriges Radio om Kammarrättens dom enligt ovan. Utdrag: *En tredjedel av radhusen i västra Blekinge har för dåligt brandskydd. Det uppskattar Räddningstjäns-*

ten. Men efter en dom i kammarrätten kan de nu enklare ställa krav på radhusägarna att fixa det. Det handlar bland annat om att väggar ska vara tillräckligt tjocka för att en brand inte ska kunna sprida sig vidare till andra hus inom 60 minuter. Ofta är detta ett problem på vindarna. – Jag tycker det är jättebra att den domen kommit. Det ger oss möjlighet för oss att ställa krav på fastighetsägare. När det är som sämst står avskiljningen som finns emot en brand i princip i noll minuter, säger Melissa Millbourn som är räddningchef... Efter att Räddningstjänsten i Uppsala drivit ett ärende mot en radhusägare öppnar domen i kammarrätten upp för att Räddningstjänsten ... enklare kan trycka på radhusägare. I Blekinge kan det bli så att man trycker på radhusägare med föreläggande framöver. – Det är en möjlig väg att gå och det är bra nu när Uppsala testat detta åt oss. Vissa fastighetsägare har varit positiva att förbättra brandskyddet och inte visset hur dåligt det var. Vissa har varit arga och besvikna på oss och menat hur vi kan ställa dessa kraven. Ibland har det varit fuskbyggen och man har inte isolerat som man ska, säger Melissa Millbourn som är räddningschef ...

År 2018. Räddningstjänsten Östergötland. Aftonbladet har [här>>>](#) en artikel om projektet. Utdrag: Tusentals radhus Linköping och Norrköping uppfyller inte moderna krav på brandskydd. Husen byggdes ofta – men inte alltid – innan kraven fanns. Brister kan vara så allvarliga att husen måste byggas om, rapporterar Corren. Brandinspektörer ska inspektera sammanlagt 8 000 radhusbostäder i länet som kan behöva åtgärdas för att bli säkrare. Cirka 5 000 är klara och berörda ägare har eller ska informeras om vad de kan göra. Det handlar om kravet att en brand inte ska kunna spridas till grannen snabbare än 60 minuter. – Det är vanligare att det brister i hus från 60–80-talet. Men vi upptäcker även fel i 90-talshus och i enstaka fall även i ganska nybyggda hus, säger en talesperson för räddningstjänsten till tidningen. Fel i nyare hus kan vara att man förstört den täta brandcellen genom att dra kablar rakt genom brandavskiljande väggar.

[Här>>>](#) visas artiklar från Jönköping, Kalmar, Norrtälje, Skellefteå, Umeå, Uppsala och Visby om förebyggandeåtgärder.

Artikeln [här>>>](#) rör nyproduktion av radhus, men har särskilt intresse. Citat: "Brandsäkerheten i radhus får kritik. Det går att förbättra brandskyddet, men många byggföretag följer Boverkets krav som enligt kritiker är alldeles för låga.

- Ansvaret för den låga nivån ligger på Boverket. Deras teoretiska modell om att en vägg ska hålla elden borta i 60 minuter fungerar inte, säger vice brandchef Anders Edstam vid Södertörns brandförsvarsförbund till TT."

Nu väntar tuffare tag mot radhusägare, Uppsala Nya Tidning 161107. (Tyvärr tycks artikeln inte längre gå att öppna [här>>>](#).)

Radhusägare måste brandsäkra hemma, Villaägaren nr 5/2015 s 112. Se www.e-magin.se/paper/4k702sj7/paper/1#/paper/4k702sj7/112 - en länk som jag ej lyckas göra "aktiv" men som fungerar om den kopieras och klistras in.

Äldre radhus kan bli dödsfälla vid brand, BoBättre nr 1/2016, s 47-48.
[Här>>>](#) ska den finnas, men nedladdningen går trööögt.

[Här>>>](#) finns artikeln *Radhusägare tvingas betala brandskydd* som var publicerad i tidningen Råd&Rön. (FastighetsMäklarFörbundets/FMF artikel med samma rubrik, publicerad [här>>>](#), tycks nu vara borttagen.)

I tidningen Sirenen som nämns i samband med artikeln - klicka [här>>>](#) - efter den stora radhusbranden 2006 i Trosa har också de här artiklarna införts:

- Erlandsson, U (1998). *Enkla bränder blir svåra i osektionerade radhus*. Sirenen Nr 2 1998
- Malmgren, S (1997). *Billigt byggande ökar risken för brandspridning i radhus*. Sirenen Nr 6 1997

Artiklarna återopas ofta i publikationer, men jag har inte hittat dem på nätet.

Till mina egna försök att - i någon mån - bidra till informationsspridningen hör artiklar i "Husbyggaren" från Svenska Byggingenjörers Riksförbund.

- *Radhusbränderna måste bli färre!* Nr 1/2014, s 25. Nås - med visst tålamod - genom att klicka [här>>>](#). (Bilaga 4, med samma namn som rubriken, återger hela texten.)
- *Radhusbränderna måste bli färre 2.0*. Nr 5/2018, s 36. Klicka [här>>>](#). (Bilaga 5, med samma namn som rubriken, återger hela texten.)

Vidare en artikel i Täby Villaägareförenings tidning VillaInfo nr 2/2014:

- *Brandspridningsrisken i radhuslängor kan minskas*. Utskrift av texten återges i bilaga 6 - med samma namn. (Föreningen har tagit bort artikeln - liksom en senare notis om Kammarrättens i Stockholm dom enligt nedan - från nätet.)

Denna bilaga är början på vad jag hoppas jag ska bli en omfattande redovisning av goda, praktiska exempel på genomfört förebyggande. Ska det lyckas behöver jag få tips om fler - från er som läser. Några av er har särskilt om-betts att komma med fler exempel...

HSB:s BRF Bagarby i Sollentuna

Om Brf Bagarbys brandskyddsarbete - inkl uppgift om anlita d entreprenör, samt att arbetet grundas på föreläggande från Brandkåren Attunda - kan läsas [här>>>](#). Entreprenören själv beskriver projektet såhär:

HSB BRANDISOLERING RADHUSVINDAR

Radhusbränderna ökar och Brandkåren ger allt fler bostadsrättsföreningar föreläggande att brandskydda sina vindar. Med sprutisolering kunde vi med minimal åverkan på fastigheten och störning för de boende brandisolera 107 vindar åt HSB Brf Bagarby i Sollentuna.

(Utdrag, avskrivet från nätet - efter medgivande.)

HSB:s Brf Norby 42 i Uppsala

Ur den anlitate entreprenörens beskrivning [här>>>](#) av projektet:

Enligt ett föreläggande utfärdat av Räddningstjänsten i Uppsala kommun ska BRF Norby utföra brandcellsindelning mellan fastigheternas vindar. Projektet omfattar 55 st vindar.

Varmt välkomna med tips om fler fall!

Boverket ifrågasatt - av Räddningstjänsten i Karlstadsregionen

Del av "PM, Hyreshusbrand, Andréegatan 5A, Åmål 030524" återges nedan. PM:an är upprättad av Räddningstjänsten i Karlstadsregionen som 030630 sände den till Räddningsverket/SRV. Författare är brandingenjören Claes Malmqvist*. Dokumentet rymmer 19 sidor plus bilaga. Nedan redovisas de här två avsnitten:

- "Detta är ett riksomfattande problem" som står på sidan 18, och
- "Boverkets reaktion på bränderna i Karlstad och Åmål" på sidan 19.

Det problemet som Räddningstjänsten beskriver handlar om hur fastighetsägare går tillväga när de - i syfte att åstadkomma fler bostäder - bygger till översta våningsplanet i befintliga hus med ytterligare en eller flera våningar, och då genomför projektet på de felaktiga sätt som konstaterats medverka till omfattande och ibland katastrofala bränder.

Detta är ett riksomfattande problem

Under utredningen av branden i Karlstad hade jag kontakt med två personer inom byggbranschen. Jag fick då vetskap om flera projekt under de senaste två-tre åren som utförts likadant eller som man höll på att projektera efter samma felaktiga princip.

I samband med branden i Åmål fick jag kännedom om ytterligare ett projekt där man tänkt välja denna konstruktion.

Det finns ett spann på mer än 10 år mellan projekten, men man bygger på samma sätt idag! Det senaste exemplet är bara två veckor gammalt. Detta gör att jag tror att felet finns i hundtals hus i landet. Detta innebär att det finns ett fel som innebär att en brand i en lägenhet på översta våningen leder till förödelse i samtliga lägenheter på detta plan.

Föregångaren till Boverket, Statens planverk, skrev ju faktiskt byggreglerna som berörs i detta fall, SBN 80. Jag anser att dessa regler hade svagheter, även om byggfelen i Karlstad och i Åmål faktiskt sågs som någon slags praxis.

Detta är alltså inte bara ett landsortsproblem som var begränsat till byggbranschen i Karlstad och Åmål på slutet av 1980-talet. Det har sannolikt skett i hela landet, under hela tiden sedan dess, och det sker fortfarande.

*) Författaren har slutat på Räddningstjänsten. I hans nuvarande anställning vid "Brandskyddslaget" ingår att skriva nyhetsbrev. Exempel på hans bestående strävan att förebygga onödiga bostadsbränder - bl a i radhus - är ett nyhetsbrev från 210304 - som finns [här>>>](#).

Boverkets reaktion på bränderna i Karlstad och Åmål

I rapporten till Räddningsverket efterfrågade jag en översyn för att få fram hur vanligt detta problem är. Resultatet hittills från detta håll är intet. Boverkets svar till Räddningsverket kom i januari 2003, och talar om att Boverket har "uppsikt" över byggområdet. Man har inte, enligt brevet, några planer på att undersöka problemet närmare:

"Några planerade centrala insatser på att inventera om det finns liknande byggnader med motsvarande brister i brandskydd och konstruktion som de aktuella hyreshusen har Boverket inte planerat. De aktuella byggnaderna byggdes till innan nuvarande plan- och bygglags tillkomst, och enligt äldre byggnadsregelverk."

Det tycks verkligen underligt med tanke på att det faktiskt inte finns någon annan organisation på statlig nivå som kan ta tag i detta. Det finns tydligen ingen tillsynsmyndighet på statlig nivå över plan och byggväsendet.

Att säga att dessa "brister i brandskydd och konstruktion" är brister som hänför sig till en annan och äldre bygglagstiftning som Boverket inte skrivit, och att detta i sin tur räcker som skäl för att inte agera verkar mer än underligt. Boverket har som det står i brevet "uppsikt" över byggområdet, detta är alltså inte samma sak som att utöva tillsyn över området. Tillsynen utövas kommunalt av byggnadsnämnden, och på regional nivå av länsstyrelsen, men sedan tycks det vara stopp.

Boverket skriver alltså reglerna som man bygger efter, men har inte till uppdrag att utöva den centrala tillsynen så att de faktiskt efterlevs. Vem gör detta på riksnivå i så fall, om det nu inte är Boverket?

...

Facit av dessa två bränder blir följande:

- en omkommen
- tre mycket allvarligt brännskadade människor
- 37 totalt förintade hem
- 250 tillfälligt hemlösa personer och
- allt det lidande och den förlorade trygghet allt detta för med sig.

Det känns i sammanhanget oerhört frustrerande att Boverket som statlig myndighet inte anser att detta överhuvudtaget är värt något intresse från central nivå.

Jag upplever att detta kan vara ett stort systemfel, vilket kan medföra att människor - både de boende och räddningstjänstens insatspersonal - riskerar att skadas eller omkomma. För att utvärdera utbredning och omfattning behövs en översyn på riksnivå. Jag efterlyser också råd och anvisningar från Boverket om vilka åtgärder som anses lämpliga för att kompensera för dessa brister.